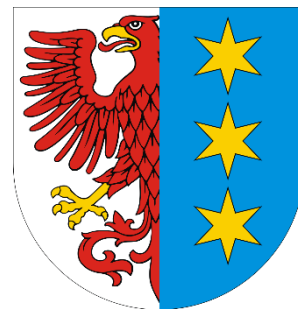

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR LII/424/2023
RADY MIEJSKIEJ W LIPIANACH
Z DNIA 28 MARCA 2023 R.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY LIPIANY
NA LATA 2023-2030

2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	15
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.	
OBSZARY PROBLEMOWE	16
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	16
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA	24
3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	29
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ	39
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	45
6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIA COVID-19.....	49
7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	51
8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	58
9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	58
10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	61
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	64
12. KWESTIA UCHODźCÓW	66
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	68
14. ANALIZA SWOT	82
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	85
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	88
V. PROGRAMY I PROJEKTY.....	103
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	104
SPIS TABEL I WYKRESÓW	108

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipianach w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne;*

Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Działania gminy związane z pandemią Covid-19; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne; Kwestia uchodźców.

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pyrzyckim – w opracowaniu,
- Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie,

powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału

rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji

(np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej ma na celu wzmocnienie procesów dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych. Dokument wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje działania dotyczące współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej oraz określające warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego i najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność), Solidarne społeczeństwo (zawiera działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną).

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

jest dokumentem, który stanowi podstawę dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa zachodniopomorskiego polityki regionalnej. Określa misję Pomorza Zachodniego oraz wyznacza cele rozwojowe ukierunkowane m.in. na zaangażowanie społeczności i wspólnot lokalnych (Cel I Otwarta społeczność) oraz wykorzystanie potencjału dla rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki (Cel II Dynamiczna gospodarka).

Cele kierunkowe przewidują m.in. :wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny, włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu, rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego, rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje oraz wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu, m.in. poprzez: wspieranie świadomego i aktywnego rodzicielstwa, wsparcie dużych rodzin i kompensowanie zagrożeń ekonomicznych i kulturowych, pomoc rodzin zagrożonym wykluczeniem oraz niewydolnych wychowawczo (działania na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych i nabycie przez nie umiejętności budowania rodziny), zapewnienie wysokiego standardu życia, aktywności, udziału w życiu publicznym i niezbędnej opieki osobom starszym, działania na rzecz tworzenia jak najlepszego środowiska dla osiedlania się na Pomorzu Zachodnim osób poszukujących odpowiedniego miejsca do życia i pracy, aktywną politykę imigracyjną zorientowaną na zaspokojenie potrzeb rynku pracy i utrzymanie potencjału ludnościowego województwa, przeciwdziałanie różnym

formom wykluczenia społecznego oraz reintegrację społeczną jednostek i grup już wykluczonych, zapewnienie mieszkańcom różnych obszarów województwa wsparcia w dostępie do usług publicznych i lokalnej infrastruktury o odpowiednim standardzie (doradztwo zawodowe, edukacja i ustawiczne kształcenie, opieka medyczna oraz pomoc społeczna i praca socjalna), wykorzystanie potencjału ludzkiego na rzecz rozwijania wspólnotowości i kapitału społecznego poprzez wzmacnianie rozwoju indywidualnego, pobudzanie i wspieranie mechanizmów zbiorowego działania i świadomej odpowiedzialności za rozwój lokalny i regionalny, inspirowanie samorządów lokalnych do współpracy międzysektorowej (sektor biznesu lokalnego, sektor publiczny i społeczny), a także między samorządami.

Za ważne uznano również działania na rzecz identyfikowania i rozwoju na obszarze województwa regionalnych inteligentnych specjalizacji gospodarczych, rozwijane instrumentów wsparcia innowacyjności i sfery badawczo-rozwojowej, w tym zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do narzędzi finansowania innowacyjnych przedsięwzięć, a także wsparcie transferu technologii, wzmocnienie współpracy pomiędzy sektorem nauki i biznesu oraz profesjonalizację usług instytucji otoczenia biznesu, rozpowszechnienie rozwiązań innowacyjnych na mniej rozwinięte obszary województwa oraz dostosowanie systemu edukacji do potrzeb regionalnej gospodarki, podejmowanie działań na rzecz kształtowania w społeczeństwie postaw otwartych na innowacje oraz wzmocnienia kapitału ludzkiego, wzmocnienie roli i potencjału uczelni, będących często animatorami innowacji i motorami przemian technologicznych w gospodarce oraz działania na rzecz wspierania i rozwoju sektorów związanych z niebieską i zieloną gospodarką przy wykorzystaniu lokalnej specyfiki przyrodniczej i społeczno-gospodarczej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pyrzyckim

– w opracowaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Lipiany na lata 2023-2030 jest podstawowym dokumentem planistycznym gminy wyznaczającym kierunki jej rozwoju.

Do działań istotnych w aspekcie rozwiązywania problemów społecznych zaliczono: aktywną realizację polityki społecznej na terenie gminy, wspieranie działań na rzecz rodzin znajdujących się w kryzysie, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym poprzez realizację różnych programów skierowanych do rodzin, udzielanie mieszkańcom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, uruchomienie świetlic środowiskowych na obszarze gminy,

zagospodarowanie czasu wolnego i aktywizację młodzieży, osób starszych oraz wykluczonych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych, działania służące podniesieniu poziomu atrakcyjności turystycznej i rozwojowi bazy turystycznej, wspieranie budownictwa społecznego i komunalnego prowadzące do powstania większej liczby mieszkań, uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz warsztatów edukacyjnych dla uczniów, w szczególności w obszarze rozwijania pasji i twórczej kreatywności, wyposażenie klas w niezbędny sprzęt edukacyjny wraz z utworzeniem pracowników tematycznych, dostosowanie budynków szkolnych do potrzeb uczniów ze szczególnymi potrzebami w obszarze uwarunkowań architektonicznych, informacyjnych oraz komunikacyjnych, doposażenie bazy edukacyjnej i wyposażenia szkół w niezbędne pomoce dydaktyczne, modernizację oraz stworzenie nowej infrastruktury sportowej wraz z organizacją wydarzeń o charakterze edukacyjno-sportowym, rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w ramach realizacji ich zadań statutowych, inicjowanie działań na rzecz współpracy międzysektorowej, budowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w ramach partycypacji społecznych i wymiany doświadczeń.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Lipiany jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie zachodniopomorskim, w powiecie pyrzyckim. W obrębie powiatu pyrzyckiego sąsiaduje z gminami Przelewice i Pyrzyce, a dalej z gminami Barlinek i Myślibórz z powiatu myśliborskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 94,6 km², a w jej skład wchodzi miasto Lipiany i 12 sołectw: Batowo, Derczewko, Dębiec, Jedlice, Krasne, Miedzyń, Mielęcinek, Nowice, Osetna, Połczyno, Skrzynka i Wołczyn oraz 24 miejscowości niesołeckich: Będzin, Brzostowo, Czajczyn, Dołżyn, Dzieżno, Głębokie, Jarzębnik, Józefin, Łasiczyn, Łosiniec, Małcz, Mielnik, Mierzawy, Mironów, Mokronos, Piaśnik, Przywodzie, Sokolniki, Sulino, Świerszczyki, Wądół, Wielice, Wojnowice i Żarnowo.

Obszar gminy położony jest na Pojezierzu Myśliborskim w obrębie Pojezierza Zachodniopomorskiego. W krajobrazie dominują pagórkowate wzniesienia i rynnowe jeziora pochodzenia polodowcowego. Miasto Lipiany leży w otoczeniu 3 dużych jezior: Chłop, Wądół i Będzin oraz kilku mniejszych. Część obszaru gminy objęta jest ochroną prawną w formie Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000 oraz wodno-florystycznego rezerwatu przyrody na jeziorze Jasnym.

Lipiany położone są 14 km od Myśliborza, 18 km od Barlinka, niespełna 20 km dzieli je od Pyrzyc, ok. 40 km od Gorzowa Wielkopolskiego, a ok. 70 km od stolicy województwa – Szczecina. Z kolei do granicy z Republiką Federalną Niemiec jest 60 km. Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: nr 119 ze Szczecina przez Pyrzyce w kierunku Gorzowa Wielkopolskiego oraz nr 154 do Barlinka. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych i dróg gminnych. W Lipianach znajduje się również linia kolejowa Stargard – Kostrzyn, obecnie nieczynna.

Dzieje gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej długiej historii i kulturze. Lipiany uzyskały lokację miejską na początku XIV w. Do najcenniejszych zabytków należą: m.in. późnośredniowieczny układ urbanistyczny miasta, XV-wieczne Baszty – Pyrzycka i Myśliborska, Ratusz barokowo-klasycystyczny, wielokrotnie odbudowywany i rozbudowywany XIII-wieczny kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Lipianach, zespoły pałacowo-parkowe w Batowie, Krasnem, Skrzynce i Wołczynie, parki dworskie w Mielęcinku, Połczynie, gmach szkoły z początku XX wieku oraz liczne, wpisane do rejestru zabytków budynki mieszkalne w Lipianach oraz Kirkut w Nadleśnictwie Zieleniec.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system

wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

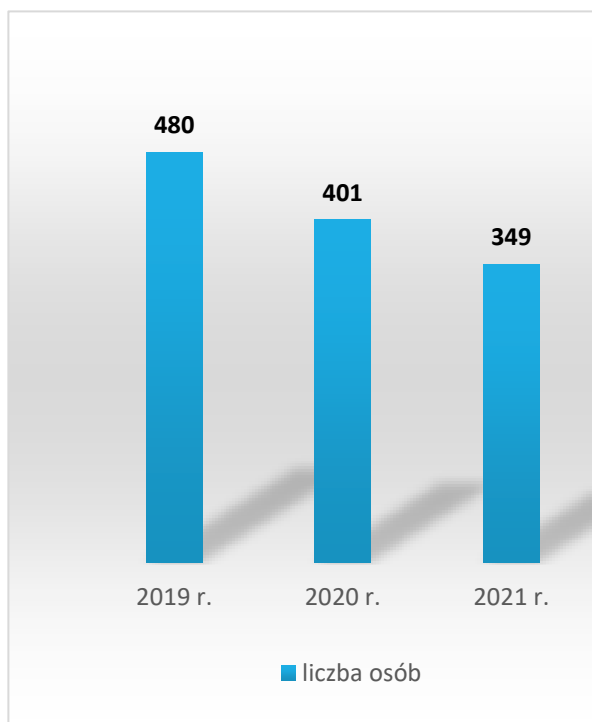
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2%. w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

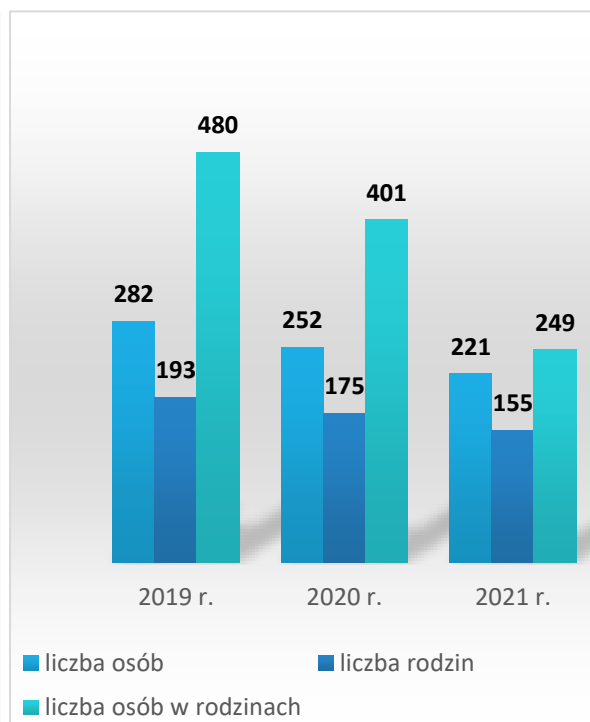
W latach 2019-2021 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Lipiany, stale zmniejszała się (480 w 2019 r., 401 w 2020 r., 349 w 2021 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie (z 480 w 2019 r. do 249 w 2021 r.) i świadczenie niepieniężne (z 297 w 2019 r. do 174 w 2021 r.) oraz z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (z 480 w 2019 r. do 310 w 2021 r.). Jednocześnie po wzroście w 2020 r., rok później zmniejszyła się liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (284 w 2019 r., 345 w 2020 r., 265 w 2021 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia

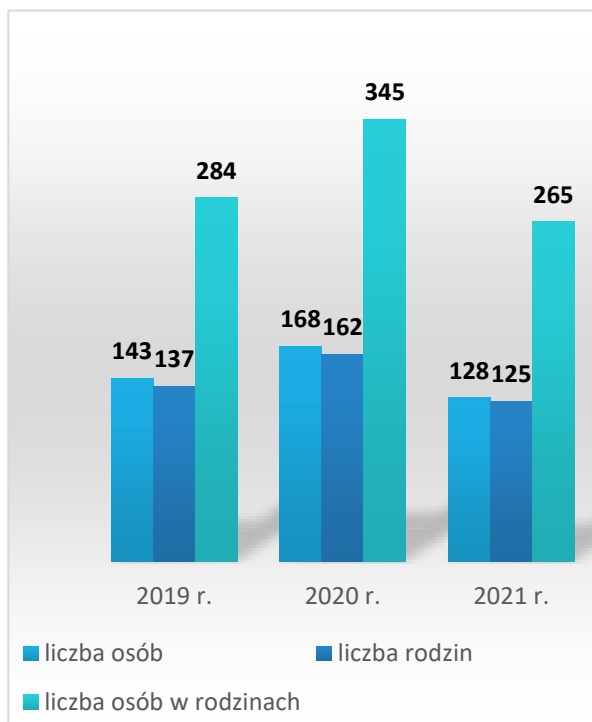

Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie

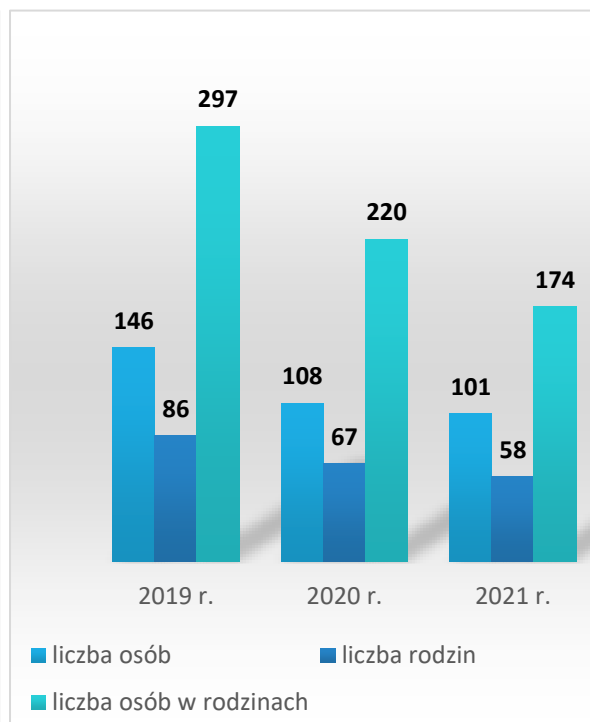

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne

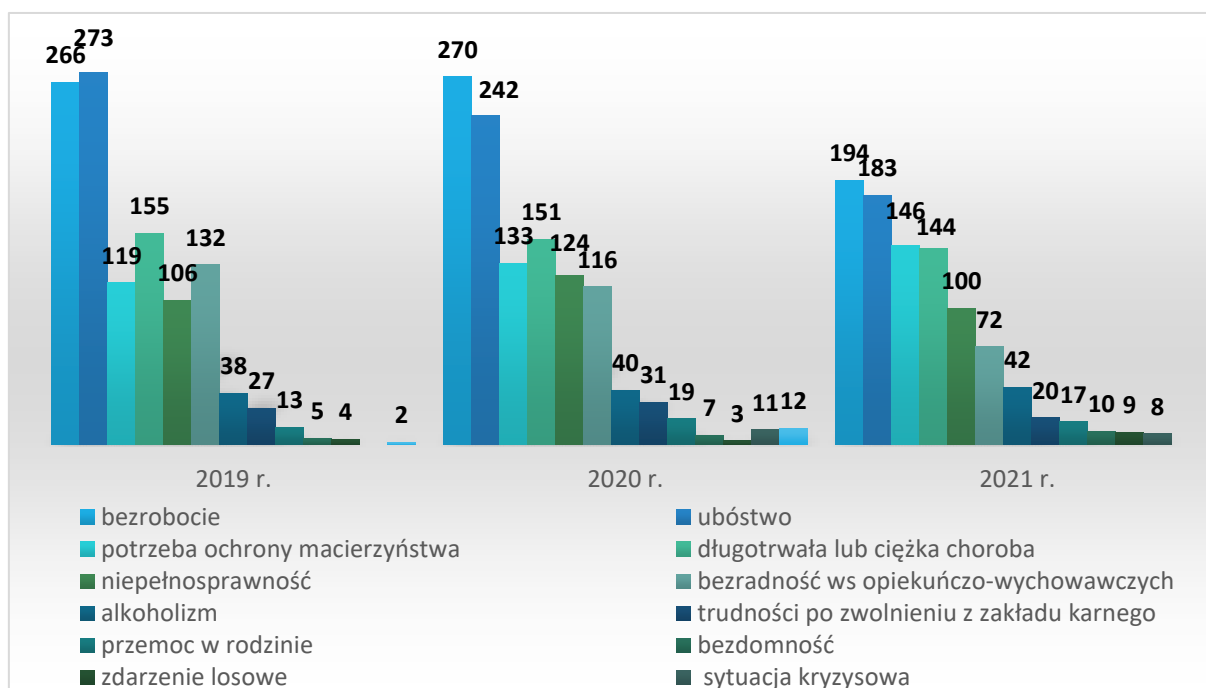
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2019-2020 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem, ubóstwem i długotrwałą lub ciężką chorobą, wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności, zmagające się z niepełnosprawnością oraz doświadczające bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W 2021 r. liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie z powodu bezrobocia była niższa niż w latach 2019-2020 (266 w 2019 r., 270 w 2020 r., 194 w 2021 r.). Jednocześnie systematycznie spadała liczba odbiorców wsparcia dotkniętych ubóstwem (z 273 w 2019 r. do 183 w 2021 r.) i długotrwałą lub ciężką chorobą (ze 155 w 2019 r. do 144 w 2021 r.) oraz mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ze 132 w 2019 r. do 72 w 2021 r.).

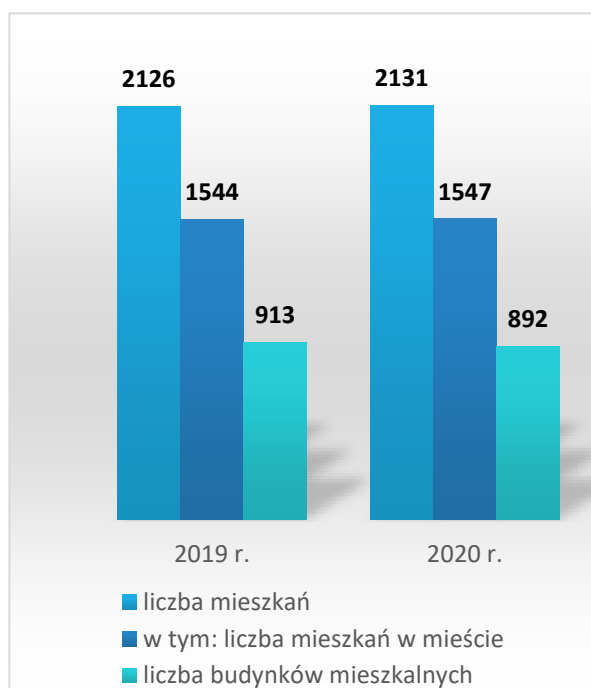
W analizowanym okresie stale zwiększała się liczba beneficjentów pomocy wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (ze 119 w 2019 r. do 146 w 2021 r.) oraz alkoholizmu (z 38 w 2019 r. 42 w 2021 r.). Po wzroście w 2020 r., rok później spadła liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności (106 w 2019 r., 124 w 2020 r., 100 w 2021 r.).

Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

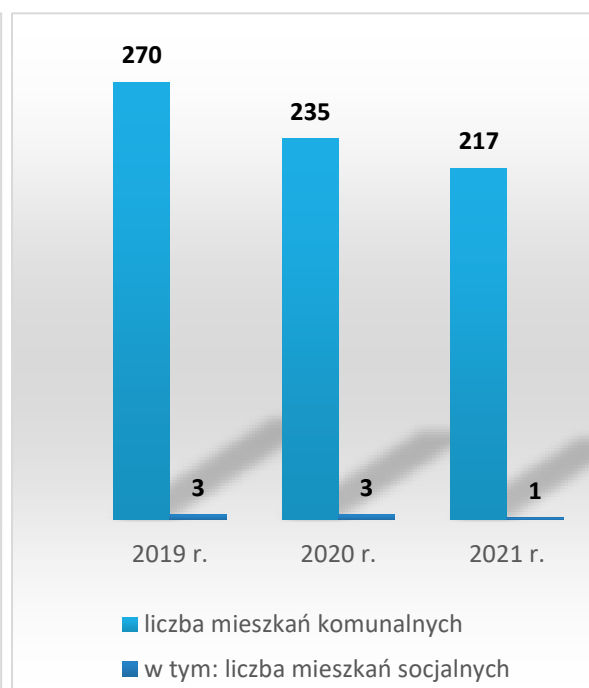
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba mieszkań w gminie Lipiany zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (z 2.126 w 2019 r. do 2.131 w 2020 r., brak danych za 2021 r.). Z kolei z informacji Urzędu Miejskiego w Lipianach wynika, że w latach 2019-2021 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy systematycznie zmniejszała się (z 270 w 2019 r. do 217 w 2021 r.). Wśród nich było kilka mieszkań socjalnych (po 3 w latach 2019-2020, 1 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miejski w Lipianach.

W analizowanym okresie liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy zmniejszała się z roku na rok (30 w 2019 r., 21 w 2020 r., 17 w 2021 r.), a liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego była podobna (15 w 2019 r., 13 w 2020 r., 14 w 2021 r.). W 2019 r. wykonano 4, a w 2021 r. 2 wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu zastępczego.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 99,2% mieszkań w mieście i 96,1% mieszkań na obszarze wiejskim gminy, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 96,6 i 93% mieszkań w mieście oraz 94,2 i 88,5% na wsi, a centralne ogrzewanie posiadało 75% mieszkań w mieście i 65,4% mieszkań na obszarze wiejskim gminy. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było 23,7% mieszkań w mieście i 0,3% mieszkań na wsiach.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	56	62	88
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	109.852	109.534	132.934
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	20	17	13
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	2.655	2.036	1.766

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc w rodzinie, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe

3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni się młodzi ludzie opuszczający placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Lipiany zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także w postaci schronienia w ośrodkach wsparcia, które zapewniają całodobowe i tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej i rozwiązanie problemu bezdomności. Taką placówką jest Schronisko Św. Brata Alberta w Dębnie (ul. Demokracji 12, 74-400 Dębno).

W latach 2019-2021 liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie z powodu bezdomności rosła z roku na rok (5 w 2019 r., 7 w 2020 r., 10 w 2021 r.). W latach 2019-2021 w schronisku dla osób bezdomnych ze skierowaniem OPS-u przebywało kilka osób (1 w 2019 r., 3 w 2020 r., w tym 1 w schronisku z usługami opiekuńczymi), 4 w 2021 r., w tym 1 w schronisku z usługami opiekuńczymi).

Wykluczenie komunikacyjne jest przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyczy szczególnie mieszkańców

mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego.

Komunikacja publiczna na terenie gminy Lipiany funkcjonuje w ograniczonym zakresie. Przez Lipiany przejeżdżają autobusy międzymiastowe, tj. PKS Gorzów Wielkopolski, PKS Szczecin i PaanBus jeżdżące trasami Gorzów Wielkopolski – Szczecin, Barlinek – Szczecin. W ramach zawartej z PKS Gorzów Wielkopolski umowy gmina zapewnia dowozy dzieci do placówek oświatowych z pobliskich wsi. Osoby prywatne mają możliwość zakupu biletu i przejazdu autobusem szkolnym, jednak jest to uwarunkowane dostępnością miejsc. Na terenie gminy przejeżdżają również autobusy pracownicze, dowożące pracowników do takich miejsc pracy jak: Prignitz w Lipianach, Zalando, Amazon.

Ocenia się, że dobry dostęp do komunikacji publicznej mają mieszkańcy Jedlic i Będzina, natomiast z trudnościami w tym zakresie zmagają się mieszkańcy miejscowości: Batowo, Nowice, Połczyno, Krasne i Wołcyn oraz osada Wołczyn.

Przez gminę Lipiany przebiega również linia kolejowa, jednak ruch na niej nie odbywa się od ok. 20 lat.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Lipiany posiada bardzo dobre warunki do rozwoju rolnictwa, jednak obecnie nie odgrywa ono istotnego znaczenia w jej gospodarce. Ma ona bowiem charakter głównie usługowo-przemysłowy; a ważną rolę odgrywają zakłady przemysłowe z branży meblarskiej, które są największymi pracodawcami w gminie. Szansy na rozwój gminy upatruje się w uzbrojeniu terenów inwestycyjnych oraz pod budownictwo mieszkaniowe.

W gminie występują żyzne gleby – II, III i IVA klasa bonitacyjna stanowi 62% ogólnej powierzchni użytków. Największe skupiska gleb o wysokiej przydatności dla potrzeb rolnictwa występują w rejonie miejscowości: Batowo, Dębiec, Józefin, Nowice, Mielęcinek, Połczyń, Skrzynka, Wołczyn, Żarnowo.

Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie znajdowało się 162 gospodarstwa rolne, w tym 159 gospodarstw indywidualnych. Przeważają gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha (78). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 124 prowadziły sprzedaż swoich produktów, natomiast 38 działało wyłącznie na własne potrzeby.

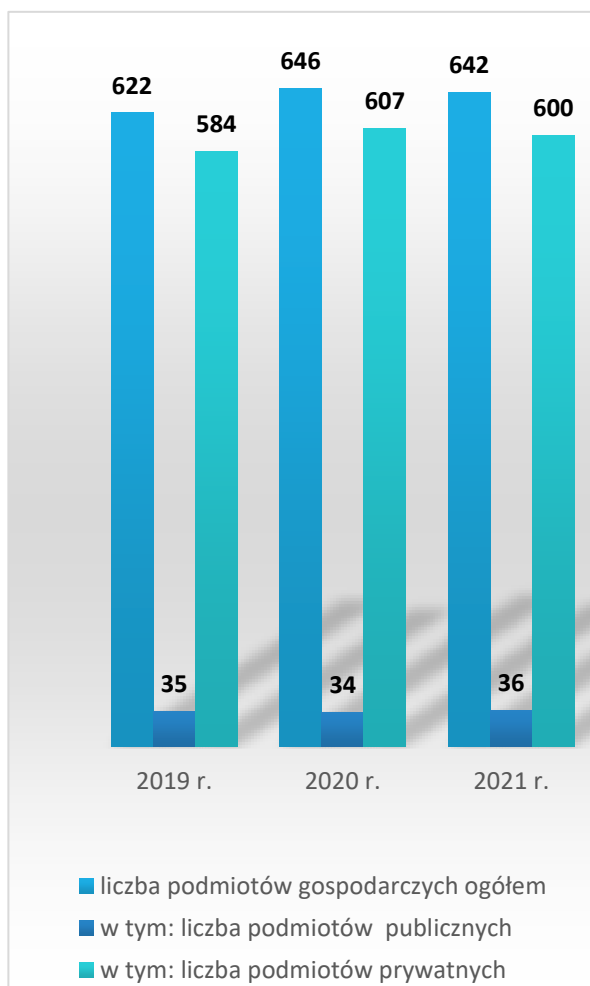
W latach 2020-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie była wyższa niż w 2019 r. (622 w 2019 r., 646 w 2020 r., 642 w 2021 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (584 w 2019 r., 607 w 2020 r., 600 w 2021 r.). W analizowanym okresie stale zwiększał się wskaźnik przedsiębiorczości w gminie, tj. liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON przypadających na 1.000 mieszkańców (107 w 2019 r., 111 w 2020 r., 112 w 2021 r.).

W 2021 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: budownictwo (135 podmiotów), obsługa rynku nieruchomości (117) oraz handel i usługi w zakresie napraw (100).

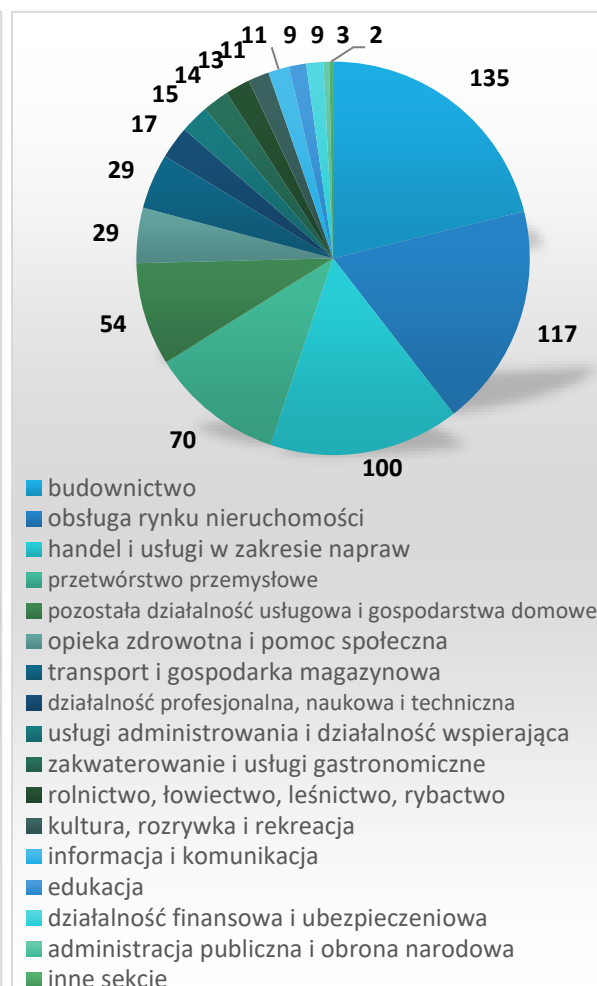
Ocenia się, że liczba miejsc pracy w gminie jest niewystarczająca. Do największych pracodawców na jej terenie należą firmy: BPI Polska Sp. z o.o. w Lipianach (branża meble – półfabrykanty i wyroby z gąbki, zatrudniająca 279 osób), PRIGNITZ Meble Pomorskie Sp. z o.o. w Lipianach (branża meblarska – meble, komponenty meblarskie, formatki z okleiny meblarskiej, zatrudniająca 140 osób) oraz Best Sub Eurobe Sp. z o.o. Sp. K. w Lipianach (branża drukarnie, poligrafia, zatrudniająca 29 osób).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Lipiany zmniejszyła w stosunku do 2019 r. (z 661 w 2019 r. do 609 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.). Spadła również liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (z 187,2 w 2019 r. do 176,5 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.).

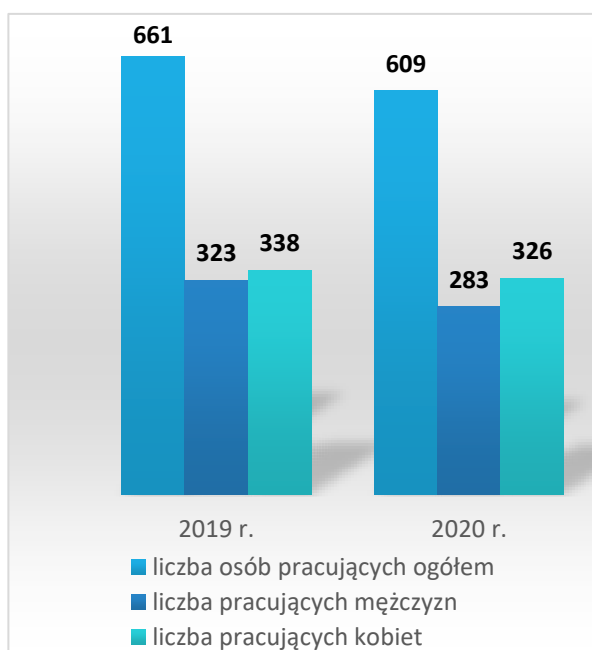
Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach wynika, że po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób bezrobotnych w gminie spadła do poziomu niższego niż w 2019 r. (287 w 2019 r., 340 w 2020 r., 276 w 2021 r.). Wśród osób

pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (162 w 2019 r., 179 w 2020 r., 143 w 2021 r.).

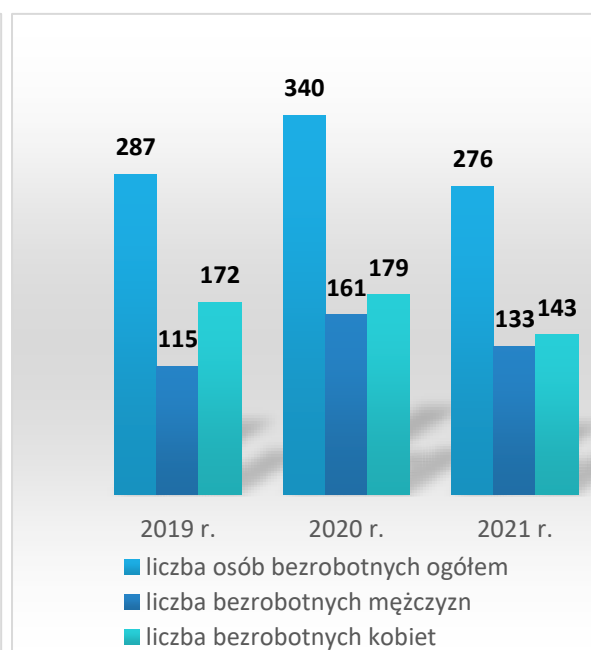
Po wzroście w 2020 r., w 2021 r. udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym spadł do poziomu z 2019 r. (8,1% w 2019 r., 9,9% w 2020 r., 8,2% w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021

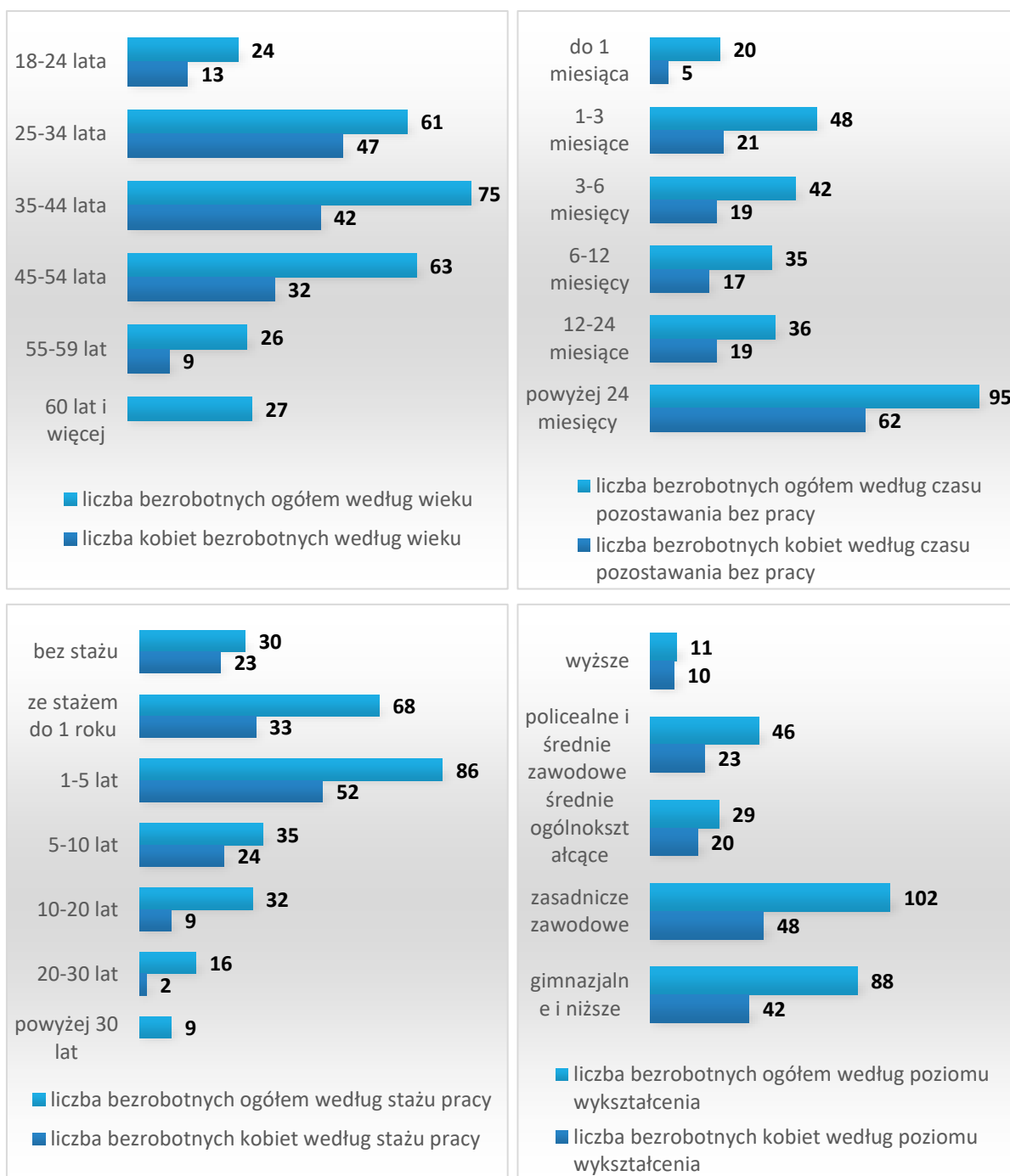

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

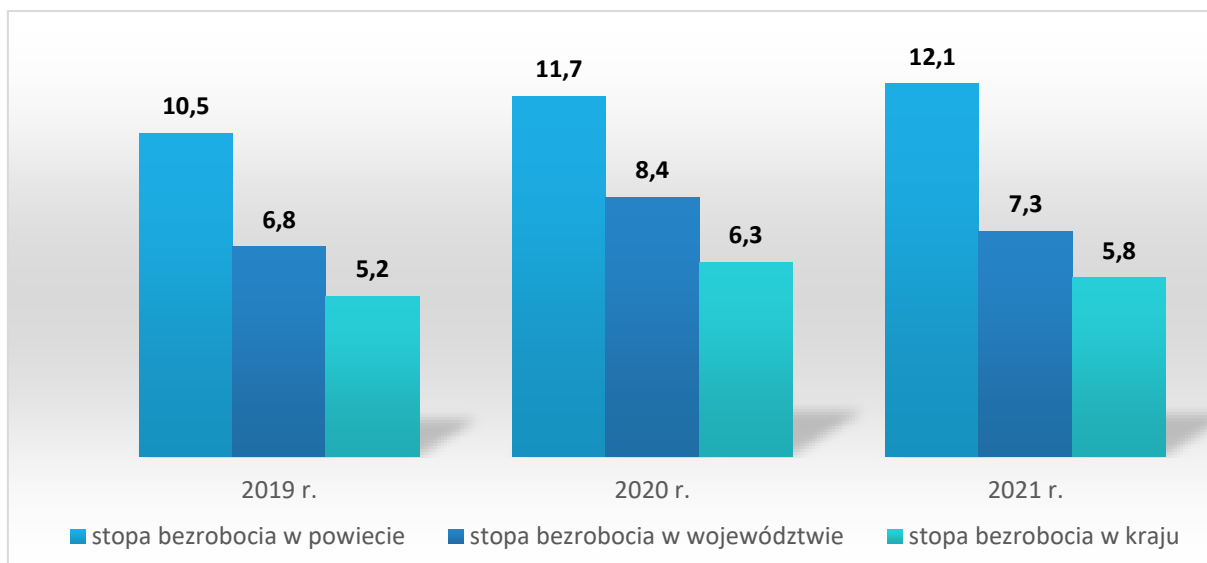
Na koniec 2021 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (75 osób, w tym 42 kobiety), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (95 osób, w tym 62 kobiety), osoby z krótkim stażem pracy – od roku do 5 lat (86 osób, w tym 52 kobiety), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (102 osoby, w tym 48 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 12-15. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach.

W latach 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim była wyższa niż w województwie zachodniopomorskim i w kraju. Jednocześnie w przeciwieństwie do wskaźników w tym zakresie dla województwa i kraju, w 2021 r. ulegała dalszemu wzrostowi. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim, w województwie zachodniopomorskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które dezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym. Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określające młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzi ludzie w wieku 20-34 lata niepracujący i nieuczący się stanowią ponad 16% swojej grupy wiekowej. Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Lipiany zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2021 r. kadrę OPS-u stanowiło 12 osób, w tym dyrektor i kierownik działu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych, 4 pracowników socjalnych, 1 referent ds. świadczeń rodzinnych, 1 asystent rodziny i 2 pracowników świadczących usługi opiekuńcze. Wszyscy pracownicy posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe do wykonywania pracy na zajmowanych stanowiskach, które podnosili, biorąc udział w specjalistycznych szkoleniach, seminariach i konferencjach.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra OPS-u w 2021 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	2
pracownicy socjalni	4
pracownicy świadczący usługi opiekuńcze	2
referent ds. świadczeń rodzinnych	1
asystent rodziny	1
pozostali pracownicy	2

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W latach 2020-2021 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2019 r. (8.209.896 zł w 2019 r., 9.756.646 zł w 2020 r., 9.455.012 zł w 2021 r.). Przyczynił się do tego głównie wzrost wydatków na świadczenia wychowawcze. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.
ogółem	8.209.896	9.756.646	9.455.012
w tym w budżecie OPS-u	8.107.561	1.587.752	1.502.325
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	0	0	1.200
przeciwdziałanie alkoholizmowi	102.335	110.246	132.696
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	438.369	445.670	497.629
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	503	1.501	1.505
składki na ubezpieczenia zdrowotne	12.809	13.678	11.759
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	104.271	155.654	112.493
dodatki mieszkaniowe	112.560	111.610	134.735
zasiłki stałe	138.544	141.232	132.092
Ośrodek Pomocy Społecznej	450.942	592.350	621.711
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	90.356	93.780
pomoc w zakresie dożywiania	141.936	143.120	152.053
pozostała działalność	242.162	8.489	27.107
rodzina			
świadczenie wychowawcze	4.085.482	5.484.873	5.204.980
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.013.468	2.065.363	2.083.798
wspieranie rodziny	237.717	242.344	55.288
rodziny zastępcze	97.502	114.368	140.608

składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	31.296	35.792	51.578
--	--------	--------	--------

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2019-2021

formy świadczeń		liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
pieniężne	zasiłek stały	27	27	27	138.544	141.232	126.721
	zasiłek okresowy	76	84	63	79.228	109.527	75.065
	zasiłek celowy	111	154	113	71.180	124.926	109.317
niepieniężne	posiłek	126	86	78	95.332	43.397	67.203
	schronienie	1	3	4	372	17.819	11.629
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	1	0	3.105	3.486
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	15	15	14	438.369	445.670	497.629
usługi	usługi opiekuńcze	21	20	19	87.747	90.356	93.780
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo	1*	56*	64*	X	X	X
	specjalistyczne						
	praca socjalna	176*	86*	120*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	3*	X	X	X
	kontrakt socjalny	12	14	19	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Po spadku 2020 r., rok później

liczba osób objętych zasiłkiem celowym zwiększyła się do poziomu z 2019 r. (111 w 2019 r., 154 w 2020 r., 113 w 2021 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2019-2021 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszała się z roku na rok (ze 126 w 2019 r. do 78 w 2021 r.).

Warto dodać, że w 2021 r. OPS, we współpracy z Oddziałem Rejonowym Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lipianach oraz Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, realizował współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa. W jego ramach w analizowanym roku wydano 167 skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej dla 363 osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było także pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. W latach 2019-2021 ich liczba była na zbliżonym poziomie (po 15 w latach 2019-2020, 14 w 2021 r.).

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Po spadku w 2020 r., rok później liczba rodzin objętych pracą socjalną zwiększyła się (176 w 2019 r., 86 w 2020 r., 120 w 2021 r.).

Istotne znaczenie miało również poradnictwo specjalistyczne, świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W latach 2020-2021 liczba rodzin objętych tą formą pomocy była znacznie wyższa niż w 2019 r. (2 w 2019 r., 56 w 2020 r., 64 w 2021 r.). Poradnictwo realizowane było przez pracowników socjalnych przy współpracy m.in. pedagogami szkolnymi, lekarzami, terapeutami, kuratorami i psychologami.

Wśród usług ważną rolę odgrywały także usługi opiekuńcze. W latach 2019-2021 liczba osób nimi objętych była na zbliżonym poziomie (21 w 2019 r., 20 w 2020 r., 19 w 2021 r.).

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, OPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2019-2021 pracował 1 asystent rodziny (w 2019 r. środki na pokrycie kosztów jego zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, a w latach 2020-2021 w ramach Programu „Asystent rodziny”), pod którego opieką pozostawało w każdym roku kilkanaście rodzin (12 w 2019 r., 11 w 2020 r., 15 w 2021 r.).

W latach 2019-2021 gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Ich liczba stale zwiększała się (z 13 w 2019 r. do 20 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

dzieci w pieczy zastępczej	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	12	11	15
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	13	17	20
liczba dzieci w rodzinie zastępczej	7	10	13
liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	6	6
liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-terapeutycznych	1	1	1
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	97.502	114.368	140.608

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W analizowanym okresie OPS wypłacał świadczenia wychowawcze. W latach 2019-2021 liczba przyznanych świadczeń w gminie zwiększała się z roku na rok (z 521 w 2019 r. do 569 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021

świadczenia wychowawcze	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyznanych świadczeń	521	536	569
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	835	865	904
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	2.857.478	4.107.546	5.161.111

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się także przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 7.984 w 2019 r. do 6.931 w 2021 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 5.833 w 2019 r. do 4.865 w 2021 r.). Uwagę zwraca stały wzrost liczby przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 201 w 2019 r. do 301 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	5.833	5.458	4.865
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.646	1.592	1.592
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	201	266	301
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	97	47	24
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	38	27	24
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	169	187	125
ogółem			
liczba świadczeń	7.984	7.577	6.931

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2020 OPS wypłacił odpowiednio 56, 46 i 36 zasiłki dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 34.460, 28.520 i 22.320 zł.

W 2020 r. Ośrodek przyznał 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez OPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2020-2021 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była niższa niż w 2019 r. (40 w 2019 r., 37 w 2020 r., 36 w 2021 r.), podobnie jak liczba wydanych świadczeń (808 w 2019 r., 665 w 2020 r., 655 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	40	37	36
liczba przyznanych świadczeń	808	665	655
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	297.950	244.340	252.200

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W latach 2019-2020 OPS przyznawał także świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek wypłacił odpowiednio 834 i 817 świadczeń na łączną kwotę odpowiednio 250.000 i 245.100 zł. W 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020

	2019 r.	2020 r.
liczba wypłaconych świadczeń	614	608
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	186.300	181.800

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. Liczba wydanych kart w latach 2020-2021 była znacznie niższa niż w 2019 r. (101 w 2019 r., 32 w 2020 r., 63 w 2021 r.).

W analizowanym okresie OPS wydawał również Zachodniopomorskie Karty Seniora, uprawniające osoby starsze do zniżek, ulg i uprawnień na terenie województwa zachodniopomorskiego. W latach 2019-2021 na terenie gminy wydano odpowiednio 95, 5 i 5 takich kart.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie Kart Dużej Rodziny oraz Zachodniopomorskich Kart Seniora przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Karty Dużej Rodziny i Karty Seniora przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny	101	32	63
liczba przyznanych Zachodniopomorskich Kart Seniora	95	5	5

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, świadcząc pracę socjalną wobec ofiar i sprawców przemocy, zapewniając rodzinom wsparcie psychologa oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Lipianach. W latach 2019-2021 prowadził on odpowiednio 24, 22 i 7 procedur „Niebieskie Karty”. W ramach działań prowadzonych na rzecz osób doświadczających przemocy diagnozowano ich sytuację i potrzeby, udzielano im kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz świadczone pracę socjalną i odbywano, wraz z dzielnicowymi, cykliczne wizyty w środowisku monitorujące sytuację rodziny. Z kolei osoby podejrzane o stosowanie przemocy informowano o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy domowej, przeprowadzano z nimi rozmowy wspierające, nakłaniano do skorzystania z poradnictwa psychologicznego i przeprowadzano cykliczne wizyty w środowisku monitorujące sytuację rodziny. Osobami stosującymi przemoc w rodzinie byli najczęściej mężczyźni, często uzależnieni od alkoholu.

W 2021 r. Ośrodek realizował również Program rządowy „Czyste powietrze”, wydając właścicielom i współwłaścicielom budynków mieszkalnych jednorodzinnych niezbędne do ubiegania się o dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. W 2021 r. Ośrodek wydał 6 takich zaświadczeń.

W 2019 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lipianach kontynuowano rozpoczętą w czerwcu 2018 r. realizację projektu „Nowoczesny OPS Lipiany”. Projekt, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego „Wiedza Edukacja Rozwój”, zakładał wdrożenie usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych w celu poprawy obsługi osób zgłaszających się do Ośrodka. W ramach projektu wydatkowano 185.290 zł.

W 2021 r. Ośrodek podjął współpracę z Fundacją „Nauka dla Środowiska”, mającą na celu rozwój wsparcia w formie usług społecznych przy wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych w ramach projektu „Region Dobrego Wsparcia”. Celem projektu było wyposażenie seniorów korzystających z usług opiekuńczych w wodoodporne opaski z funkcją zegara, posiadające czujnik upadku, przycisk SOS, miernik ciśnienia i pulsu, dotykowy ekran z możliwością odebrania rozmowy telefonicznej. Z tej formy wsparcia skorzystało 15 osób.

W analizowanym roku Ośrodek realizował także, w ramach „Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniora” Program „Wspieraj Seniora”. Udzielana osobom starszym pomoc obejmowała m.in. robienie zakupów, wykupienie leków, dostarczanie skierowań, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych. Ze wsparcia w ramach programu skorzystało 47 mieszkańców gminy (65 zgłoszeń). Na jego realizację pozyskano środki finansowe w wysokości 27.107 zł, które przeznaczono na zakup środków ochrony osobistej, promocję programu, delegacje służbowe i dodatki specjalne dla pracowników OPS-u bezpośrednio zaangażowanych w realizację programu.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Lipiany, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej, działają: jako stowarzyszenie – Klub Seniora „Pod Lipą” w Lipianach oraz dwie Świetlice środowiskowe – „Parasol” w Lipianach i Batowie. Stowarzyszenie, mające swoją siedzibę w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Lipianach organizuje różnorodne przedsięwzięcia dla osób starszych, z kolei świetlice, będące placówkami wsparcia dziennego i funkcjonujące w strukturach Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach, zajmują się wspieraniem

dzieci i młodzieży w sferze dydaktycznej, wychowawczej, a przede wszystkim opiekuńczej.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty podmiotów udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce	Zakres oferowanych usług: interwencja kryzysowa służąca przywróceniu równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Kategoria klienta: osoby i rodziny w kryzysie.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie, ul. Główna 42, 74-230 Mielęcin	Zakres oferowanych usług: treningi samoobsługi i umiejętności społecznych, polegające na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pyrzycach, ul. Kwiatowa 3a, 74-200 Pyrzyce Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowielinie, 74-230 Nowielin 40	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja zawodowa i społeczna w zakresie przywracania lub pozyskiwania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną.
Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Nowielinie, 74-230 Nowielin 40	Zakres oferowanych usług: kompleksowe, wielodyscyplinarne wsparcie rehabilitacyjno-terapeutyczno-edukacyjno-rewalidacyjne, świadczone w odpowiednich warunkach i z opieką dostosowaną do stanu wychowanków. Kategoria klienta: dzieci i młodzież do 21 lat z orzeczoną niepełnosprawnością intelektualną.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pyrzycach, ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce	Zakres oferowanych usług: edukacja i wychowanie, pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna, rewalidacja, wspieranie rozwoju. Kategoria klienta: dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z niepełnosprawnością intelektualną.

Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie, Żabów 31, 74-200 Pyrzyce, ul. Niepodległości 4, 74-200 Pyrzyce

Dom Pomocy Społecznej w Myśliborzu, ul. Celną 23, 74-300 Myślibórz

Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pyrzycach, ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce

Schronisko Św. Brata Alberta w Dębnie, ul. Demokracji 12, 74-400 Dębno

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach, ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekłe somatycznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekłe somatycznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka: wychowanie, edukacja, zapewnienie rozwoju psychofizycznego, zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych i społecznych, działalność interwencyjna.

Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej, ofiary przemocy.

Zakres oferowanych usług: całodobowy pobyt, wyżywienie, odzież, środki higieny, praca socjalna, pomoc w rozwiązywaniu problemu bezdomności.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

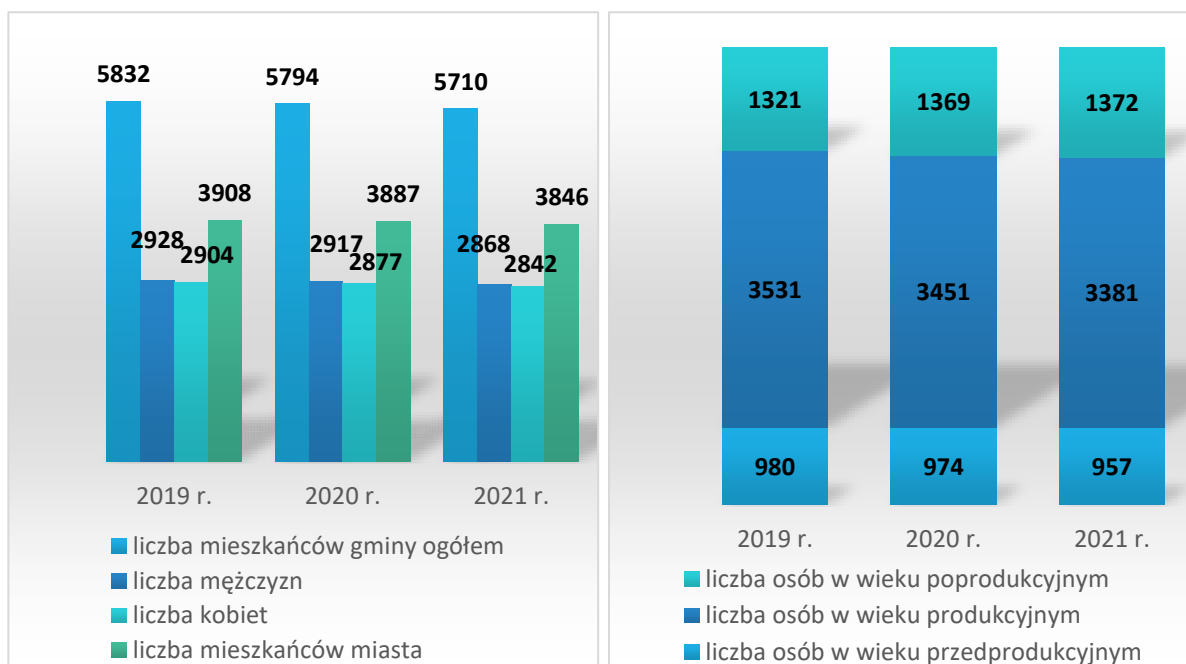
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba ludności gminy Lipiany zmniejszała się z roku na rok (z 5.832 w 2019 r. do 5.710 w 2021 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowili mężczyźni. Na obszarze wiejskim gminy zamieszkiwało 32,6% ogółu jej ludności.

W analizowanym okresie stale spadała liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, a liczba osób starszych stale rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

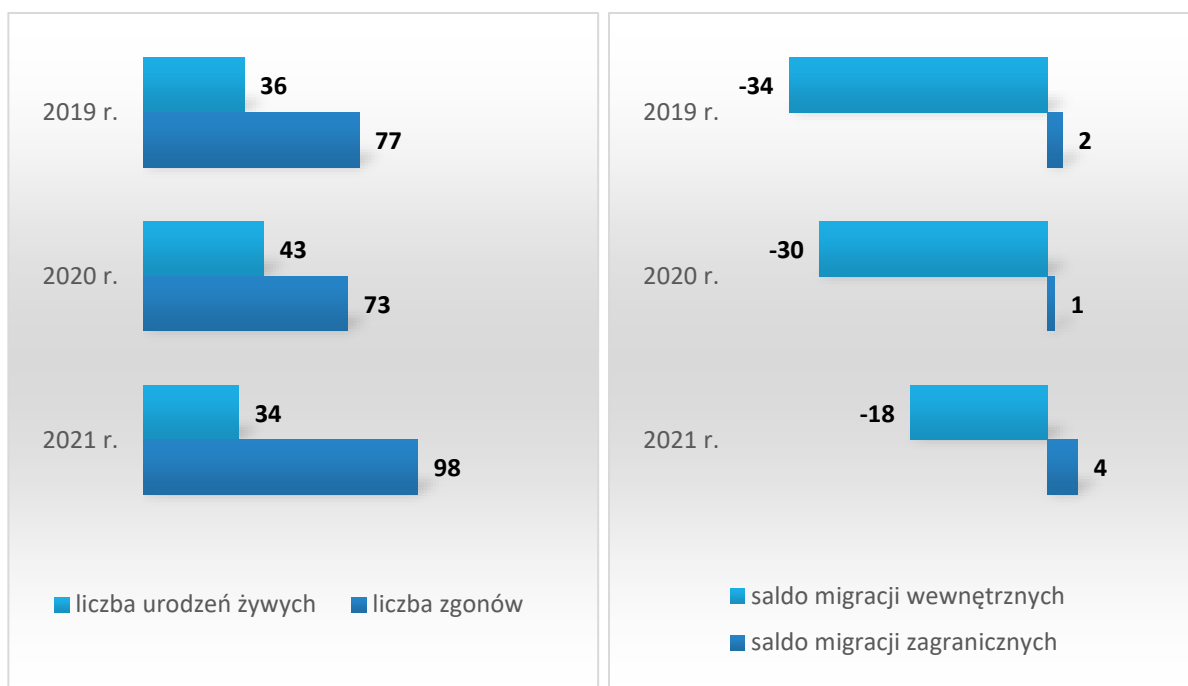
Wykresy 17-18. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 przyrost naturalny w gminie był ujemny (-41 w 2019 r., -30 w 2020 r., -64 w 2021 r.). W analizowanym okresie ujemne było również saldo migracji (-32 w 2019 r., -29 w 2020 r., -14 w 2021 r.). Odbывała się ona głównie w ruchu wewnętrznym, tj. do i z innych jednostek w kraju.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 19-20. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2019-2021 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi był wysoki i stale się zwiększał (27,6 w 2019 r., 29,5 w 2020 r., 30,5 w 2021 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy (22,7 w 2019 r., 23,6 w 2020 r., 24,0 w 2021 r.). Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mając obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób

w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

Ocenia się, że obecnie najważniejszymi problemami dotyczącymi starszych mieszkańców gminy Lipiany są: trudna sytuacja materialno-bytowa i nieporadność w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach wspiera seniorów, m.in. poprzez pracę socjalną, usługi opiekuńcze, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci posiłków i kierowanie do domów pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba świadczeń			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek stały	4	3	4	34	36	37	17.409	16.718	17.100
zasiłek okresowy	3	0	0	11	0	0	2.604	0	0
zasiłek celowy specjalny	11	25	6	18	31	11	4.399	4.663	2.035
pomoc rzeczowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
usługi opiekuńcze	19	17	19	3.737	3.065	2.717	85.645	84.981	93.780
odpłatność za pobyt w DPS	4	5	5	41	45	60	118.551	126.096	172.350
program „Wspieraj Seniora”	0	9	37	0	10	65	0	0	0
projekt „Region Dobrego Wsparcia”	0	0	10	0	0	10	0	0	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

W latach 2019-2021 Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach, we współpracy z Oddziałem Rejonowym Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lipianach oraz Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, realizował współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa. W jego ramach w analizowanym okresie wydano odpowiednio 150, 194 i 151 skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej dla osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

W 2021 r. Ośrodek podjął współpracę z Fundacją „Nauka dla Środowiska”, mającą na celu rozwój wsparcia w formie usług społecznych przy wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych w ramach projektu „Region Dobrego Wsparcia”. Celem projektu było wyposażenie seniorów korzystających z usług opiekuńczych w wodoodporne opaski z funkcją zegara, posiadające czujnik upadku, przycisk SOS, miernik ciśnienia i pulsu, dotykowy ekran z możliwością odebrania rozmowy telefonicznej. Z tej formy wsparcia skorzystało 15 osób.

W analizowanym roku OPS realizował także, w ramach „Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniora” Program „Wspieraj Seniora”. Udzielana osobom

starszym pomoc obejmowała m.in. robienie zakupów, wykupienie leków, dostarczanie skierowań, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych. Ze wsparcia w ramach programu skorzystało 47 mieszkańców gminy (65 zgłoszeń). Na jego realizację pozyskano środki finansowe w wysokości 27.107 zł, które przeznaczono na zakup środków ochrony osobistej, promocję programu, delegacje służbowe i dodatki specjalne dla pracowników OPS-u bezpośrednio zaangażowanych w jego program.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których uczestniczą lub mogą uczestniczyć seniorzy. Należą do nich: Dzień Seniora, Andrzejki, Ogólnopolski Turniej Seniorów, walentynki, festiwale muzyczne, Dzień Kobiet, jarmarki, Noc Świętojańska, kursy komputerowe, zabawy taneczne, zabawy choinkowe, zajęcia kreatywne, w tym kulinarne, np. Dzień placka ziemniaczanego, rogaliki czy Dzień kawy.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lipianach, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach (ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany; pomoc lekarska), Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lipianach (pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany; organizacja wycieczek turystycznych i imprez okolicznościowych), Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach (pl. im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany; organizowanie imprez okolicznościowych, zabaw tanecznych, zajęć kreatywno-kulinarnych), Pyrzycki Dom Kultury w Pyrzycach (pl. Wolności 3, 74-200 Pyrzyce; zespoły ludowe, taneczne, kapele i zespoły śpiewacze, m.in. Zespół Pieśni i Tańca Pyrzyce, stowarzyszenia – Uniwersytet Trzeciego Wieku i Europejski Klub Seniora), Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie (Żabów 31, 74-200 Pyrzyce, ul. Niepodległości 4, 74-200 Pyrzyce; całodobowa opieka nad osobami przewlekle somatycznie chorymi), Dom Pomocy Społecznej w Myśliborzu (ul. Celną 23, 74-300 Myślibórz; całodobowa opieka nad osobami przewlekle somatycznie chorymi), a także Stowarzyszenie Klub Seniora „Pod Lipą” w Lipianach (pl. im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany), oraz Koło Gospodyń Wiejskich „Się kręci” w Lipianach (pl. im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany).

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Lipiany funkcjonują 3 podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie

nazwa jednostki	adres jednostki
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach	ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany
Prywatny gabinet stomatologiczny w Lipianach, Zofia Szewczyk	ul. Jedności Narodowej 27a, 74-240 Lipiany
Specjalistyczna Praktyka Stomatologiczna w Lipianach, Wiesława Kwiatkowska	ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany
DOZ Apteka w Lipianach	ul. Armii Krajowej 53, 74-240 Lipiany
Apteka „Cefarm” w Lipianach	ul. Barlinecka 2a, 74-240 Lipiany

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach świadczy usługi dla 4.045 ubezpieczonych pacjentów. Opiekę lekarską zapewniają lekarze rodzinni, internista i pediatra oraz psychiatra. Opieka przez pielęgniarkę w środowisku nauczania i wychowania sprawowana jest w Zespole Szkół w Lipianach dla 479 uczniów. Z kolei opieka położnej środowiskowej jest sprawowana dla 2.055 kobiet.

W 2021 r. w Przychodni udzielono ogółem 19.979 porad, w tym: 282 w ramach wizyt domowych i 8.201 teleporad. Wśród ich odbiorców było 2.324 dzieci i młodzieży do 18 lat oraz 9.287 osób w wieku 65 lat i więcej. W Poradni Położniczej udzielono 459 świadczeń. Odbyto 269 wizyt patronażowych u noworodków i położnic (objęto nimi 66 niemowląt w wieku od 1 do 4 tygodni oraz 51 niemowląt w wieku od 2 do 6 miesięcy), przeprowadzono 143 wizyty profilaktyczne u niemowląt do 6 tygodnia życia oraz 198 wizyt patronażowych i testy przesiewowe u niemowląt do 1. roku życia. Z kolei w Poradni Medycyny Szkolnej udzielono dzieciom i młodzieży 713 porad, w tym 141 świadczeń profilaktycznych i 350 świadczeń pomocy doraźnej. Udzielono 444 porady profilaktyczne dzieciom do lat 3., a profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 187 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

W analizowanym roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach realizował następujące programy profilaktyczne i zdrowotne: Program

grupowej profilaktyki fluorkowej w szkole (objęto nim 349 dzieci w klasach I-VI szkoły podstawowej), Szczepienia ochronne przeciw Covid-19 (7.551 szczepień), Wirusowemu Zapaleniu Wątroby typu A i B, grypie, rotawirusom, meningokokom, odkleszczowemu zapaleniu mózgu, HPV, ospie wietrznej, Program profilaktyki nowotworowej (mammografia – 65 kobiety, USG piersi z oceną onkologiczną – 10 osób, onkologiczna ocena zmian skórnych – 4 osoby), Program profilaktyki wady wzroku (komputerowe badania wzroku – 52 osoby), Program profilaktyki kostno-stawowej (badania osteoporozy – 13 osób), Program profilaktyki narządu słuchu (badanie słuchu – 54 osoby). Badania profilaktycznymi układu krążenia objęto 3 osoby, w ramach diagnostyki laboratoryjnej wykonano 18.064 badania diagnostyczne, a w ramach diagnostyki obrazowej wykonano 330 zdjęcia RTG. Ponadto wykonano 243 badania EKG i 190 badań ultrasonograficznych (USG).

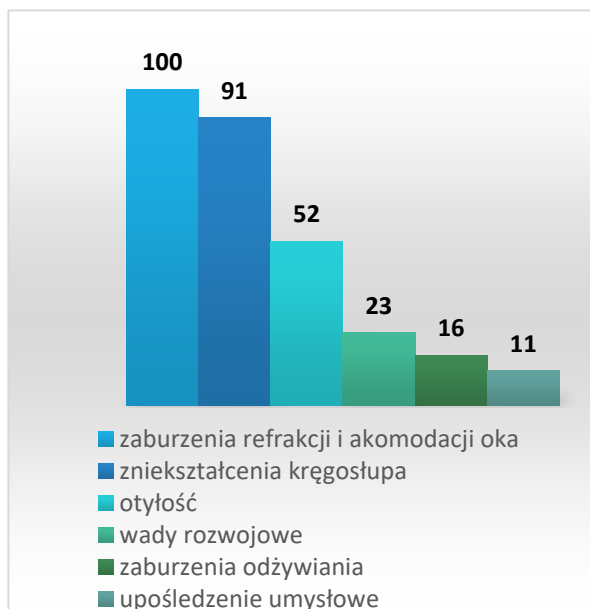
Na terenie gminy brakuje takich lekarzy specjalistów, jak okulista, ortopeda, neurolog, kardiolog i laryngolog. Specjalistyczne świadczenia zdrowotne (w tym w warunkach zamkniętych) oraz nocną i świąteczną podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy realizuje Szpital Powiatowy w Pyrzycach (ul. Jana Pawła II 2, 74-200 Pyrzyce) oraz Szpital Powiatowy w Barlinku (ul. Szpitalna 10, 74-320 Barlinek).

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarcza Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach. Wynika z nich, że w 2021 r. z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 206 dzieci i młodzieży oraz 1.195 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (100 osób), zniekształcenia kręgosłupa (91), otyłość (52), wady rozwojowe (23), zaburzenia odżywiania (16), upośledzenie umysłowe (11), alergie skórne (9), choroby tarczycy (7), alergie pokarmowe (6) oraz choroba nadciśnieniowa i dychawica (astma) oskrzelowa (po 5). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (351 osób), cukrzycę (349), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (203), choroby tarczycy (163), choroby obwodowego układu nerwowego (155), przewlekłe choroby układu trawienego (137), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (116), otyłość (51), niedokrwistość (50), nowotwory (38) i gruźlicę (14).

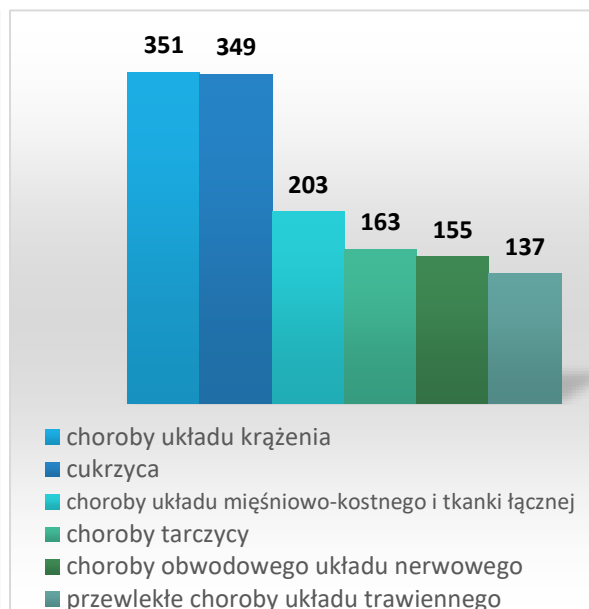
Na koniec 2021 r. łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 4.168, w tym 819 dzieci.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 21. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2021 r.

Wykres 22. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2021 r.

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Lipiany zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach. Według jego danych, po spadku w 2020 r., rok później liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) wzrosła (10 w 2019 r., 5 w 2020 r., 13 w 2021 r.), a liczba wydanych w latach 2020-2021 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia) była niższa niż w 2019 r. (150 w 2019 r., 96 w 2020 r., 103 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Pyrzycach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	10	5	13
liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	150	96	103
w tym: liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia znacznego niepełnosprawności	56	42	38
liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia umiarkowanego niepełnosprawności	72	47	55
liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia lekkiego niepełnosprawności	22	7	10

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pyrzycach.

Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności wśród osób do 16. roku życia należały choroby neurologiczne (po 2 osoby w latach 2019-2020, 3 osoby w 2021 r.), a wśród osób w wieku 16 lat i więcej upośledzenie narządu ruchu (53 w 2019 r., po 27 w latach 2020-2021), choroby układu oddechowego i krążenia (23 w 2019 r., 24 w 2020 r., 18 w 2021 r.) oraz choroby układu moczowo-płciowego (15 w 2019 r., 8 w 2020 r., 10 w 2021 r.).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2019 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 52 rodziny liczące 106 osób, rok później – 50 rodzin liczące 124 osoby, a w 2021 r. – 50 rodzin liczących 100 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez OPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek stały	20	22	22	104.437	109.722	107.686
zasiłek okresowy (z powodu niepełnosprawności)	10	11	10	12.270	12.013	12.270
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	12	13	13	16.060	17.940	16.900
zasiłek pielęgnacyjny	137	133	133	311.944	343.618	543.556
świadczenie pielęgnacyjne	16	23	26	316.999	438.122	565.007

specjalny zasiłek dla opiekuna	8	4	2	59.493	28.071	14.880
--------------------------------	---	---	---	--------	--------	--------

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lipianach, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach (ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce), Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie (ul. Główna 42, 74-230 Mielęcin), Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pyrzycach (ul. Kwiatowa 3a, 74-200 Pyrzyce), Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nowielinie (74-230 Nowielin 40), Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Nowielinie (74-230 Nowielin 40), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pyrzycach (ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce), Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Puchatek” w Nowielinie (74-230 Nowielin 40), a także Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lipianach (pl. Wolności 1, 74-240 Lipiany) oraz Fundacja Fizjo (74-320 Mielęcinek 2a).

6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Pandemia Covid-19 znacząco wpłynęła na większość dziedzin życia, tworząc nową rzeczywistość a z nią nowe problemy społeczne. Szczególnie uwydatniły się braki kadrowe w służbie zdrowia i domach pomocy społecznej; wyraźniej zarysowała samotność seniorów, przemoc w rodzinach, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne (głównie od sieci Internet), pojawiły się problemy psychiczne wynikające z izolacji.

Skutki pandemii to także groźba utraty pracy, a co za tym idzie prowadzące do ubóstwa zmniejszenie lub utrata dochodów osób i rodzin, pogorszenie stanu zdrowia z uwagi na utrudnienia w dostępie do lekarzy, w tym specjalistów (zarówno rzeczywiste, jak i wynikające z lęku pacjentów). Szczególne trudności dotknęły osoby wykluczone, w tym osoby w kryzysie bezdomności, które z powodu „zdalnego” działania większości placówek i instytucji nie mogły skorzystać z ich oferty i pomocy, ponieważ kontakt odbywał się przez telefon lub Internet – media, do których dostępu nie mają osoby wykluczone. Analizując ofertę pomocy w związku z pandemią Covid-19, należy podkreślić, iż większy problem krył się w dotarciu z informacją o dostępnej i możliwej pomocy niż z jej rzeczywistym brakiem.

W gminie Lipiany, w czasie trwania pandemii Covid-19, podejmowano działania służące jej ograniczeniu oraz zapewnieniu pomocy i wsparcia osobom najbardziej jej skutkami dotkniętym. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach wdrożył rekomendacje Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dla ośrodków pomocy społecznej oraz zalecenia zawarte w informacjach o zmianach w pomocy społecznej. Podczas realizacji zadań, poza tradycyjnymi, wykorzystywano zdalne kanały komunikacji, głównie rozmowy telefoniczne.

W trybie zdalnym i zamkniętym działały także inne jednostki organizacyjne gminy, zapewniając jednak ciągłość obsługi interesantów i udzielanie potrzebnego wsparcia.

Od marca 2020 r. prowadzono szereg zintensyfikowanych działań związanych z profilaktyką Covid-19. W ramach akcji społecznej uszyto i bezpłatnie przekazano mieszkańcom gminy ponad 5.000 maseczek wielokrotnego użytku. Dla jednostek organizacyjnych gminy zakupiono środki ochrony osobistej oraz środki i sprzęty do dezynfekcji. Stworzono bazę wolontariuszy, którzy świadczyli pomoc osobom starszym oraz przebywającym w kwarantannie czy izolacji domowej. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach realizował, w ramach „Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniora” Program „Wspieraj Seniora”. Udzielana osobom starszym pomoc obejmowała m.in. robienie zakupów, wykupienie leków, dostarczanie skierowań, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych. Ze wsparcia w ramach programu skorzystało 47 mieszkańców gminy (65 zgłoszeń). Na jego realizację pozyskano środki finansowe w wysokości 27.107 zł, które przeznaczono na zakup środków ochrony osobistej, promocję programu, delegacje służbowe i dodatki specjalne dla pracowników OPS-u bezpośrednio zaangażowanych w realizację programu.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lipianach przeprowadzał szczepienia ochronne przeciw Covid-19 (w 2021 r. 7.551 szczepień). W ramach kampanii promującej szczepienia w gminie działały mobilne punkty szczepień.

Na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w 2020 r. Rada Miejska w Lipinach podjęła uchwały w sprawie przedłużenia terminów płatności rat podatku od nieruchomości oraz zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej grupom

przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu Covid-19.

Na zwoływanych posiedzeniach Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego omawiano i wdrażano procedury zgodne z aktualnymi wytycznymi organów nadrzędnych. Od sierpnia 2020 roku, raz w tygodniu sporządzana była i przesyłana do Starostwa Powiatowego w Pyrzycach analiza zagrożeń bezpieczeństwa, stanowiąca opis ewentualnych zagrożeń mogących wystąpić na terenie gminy.

W połowie maja 2022 r. stan epidemii został w Polsce zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego.

7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

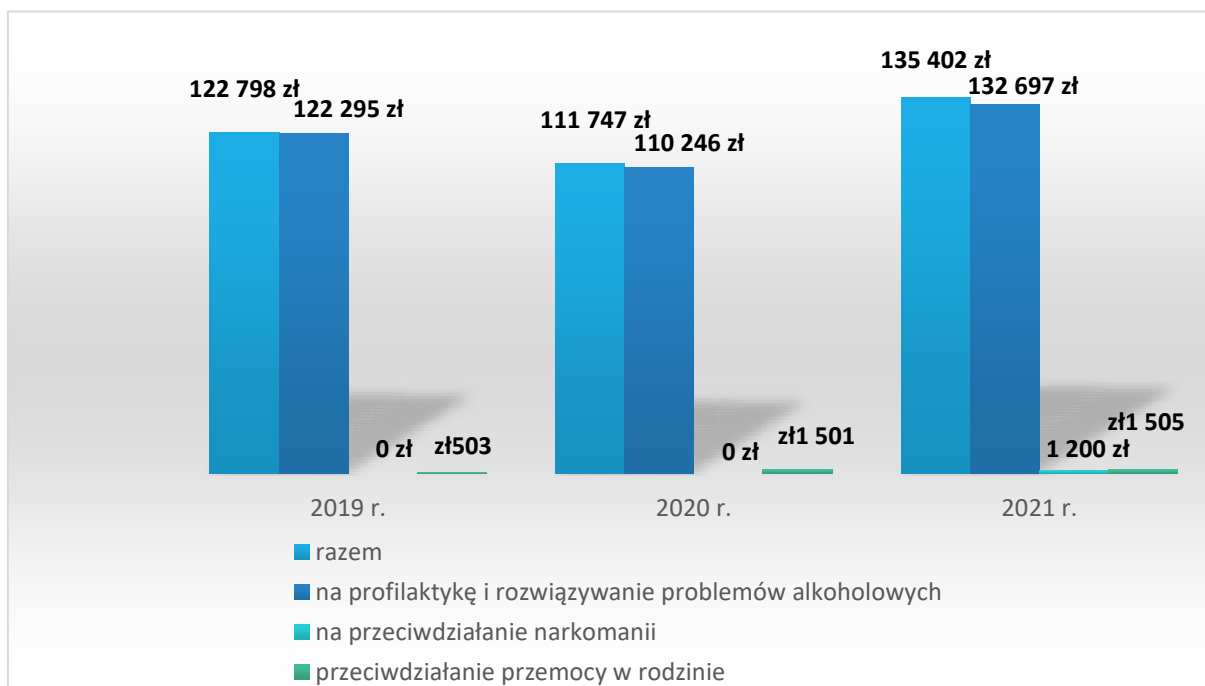
Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywiają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Lipiany na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.

Wykres 23. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021

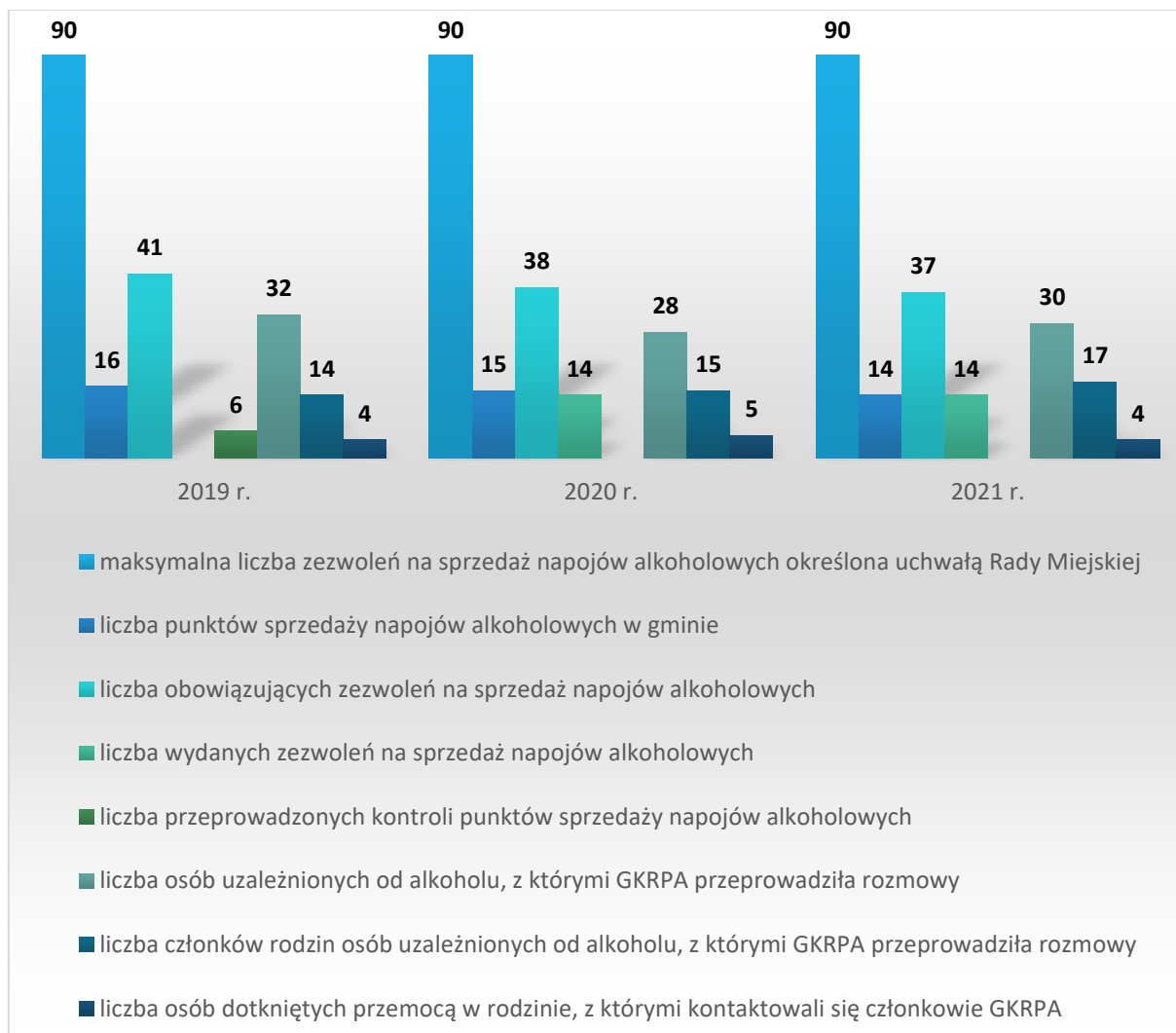
Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Po spadku w 2020 r., w 2021 r. wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie wzrosła (122.798 zł w 2019 r., 111.747 zł w 2020 r., 135.402 zł w 2021 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Lipiany, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, kontroluje punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych, monitoruje sytuację rodzin, w których stwierdzono problem alkoholowy, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby

uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 24. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W latach 2019-2021 określona uchwałą Rady Miejskiej maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była taka sama (po 90), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na podobnym poziomie (16 w 2019 r., 15 w 2020 r., 14 w 2021 r.). Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych spadała nieznacznie z roku na rok (z 41 w 2019 r. do 37 w 2020 r.). Z kolei liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w latach 2020-2021 była taka sama (po 14).

W latach 2019-2021 liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy, była na zbliżonym poziomie (32 w 2019 r., 28 w 2020 r.,

30 w 2021 r.), a liczba członków rodzin tych osób, z którymi Komisja podjęła rozmowy, zwiększała się nieznacznie z roku na rok (z 14 w 2019 r. do 17 w 2021 r.).

W analizowanym okresie GKRPA nie podejmowała czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień, nie występowała również do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego.

W latach 2019-2021 członkowie Komisji kontaktowali się z odpowiednio 2, 3 i 3 osobami doznającymi przemocy w rodzinie oraz odpowiednio 2, 2 i 1 osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: działające w Lipianach – Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkohol i Współuzależnienia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i działający przy nim Zespół Interdyscyplinarny, Grupa AA i Komisariat Policji, w Pyrzycach – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający przy nim Punkt Interwencji Kryzysowej, w Szczecinie – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkohol i Szczecińskie Centrum Profilaktyki Uzależnień, a także Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie oraz Świetlice środowiskowe w Lipianach i Batowie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach	ul. Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany
Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkohol i Współuzależnienia w Lipianach	ul. Szkolna 17, 74-240 Lipiany
Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach	ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany
Zespół Interdyscyplinarny w Lipianach	ul. Myśliborska 3, 74-240 Lipiany
Grupa AA w Lipianach	ul. Szkolna 17, 74-240 Lipiany
Świetlica Środowiskowa „Parasol” w Lipianach	ul. Szkolna 17, 74-240 Lipiany

Świetlica Środowiskowa w Batowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach

Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Szczecinie

Szczecińskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Szczecinie

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie

Komisariat Policji w Lipianach

Batowo 23,
74-230 Mielęcin
ul. Młodych Techników 7,
74-200 Pyrzyce
ul. Młodych Techników 7,
74-200 Pyrzyce
ul. Ostrowska 7,
71-757 Szczecin
ul. Dąbrowskiego 22/2,
70-100 Szczecin
ul. Grunwaldzka 49,
78-200 Białogard
ul. Jedności Narodowej 54,
74-240 Lipiany

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W działającym w gminie Punkcie Konsultacyjnym Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia usługi świadczą specjaliści psychoterapii uzależnień i psycholog. W latach 2019-2021 ze wsparcia w Punkcie skorzystały odpowiednio 25, 28 i 28 osób z problemem alkoholowym oraz odpowiednio 15, 15 i 15 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików), odpowiednio 2, 2 i 2 osoby doznające przemocy w rodzinie oraz odpowiednio 1, 1 i 1 osoba stosująca przemoc w rodzinie.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach wynika, że w latach 2019-2021 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu zwiększała się z roku na rok (26 rodzin liczących 38 osób w 2019 r., 31 rodzin liczących 40 osób w 2020 r., 35 rodzin liczących 42 osób w 2021 r.). Z kolei liczba rodzin korzystających w latach 2019-2020 z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie była wyższa niż w 2019 r. (4 rodziny liczące 13 osób w 2019 r., 8 rodzin liczących 19 osób w 2020 r., 6 osób liczących 17 osób w 2021 r.). Jednocześnie w 2020 r., w stosunku do 2019 r., znacznie wzrosła liczba osób objętych wsparciem w związku z narkomanią (2 w 2019 r., 12 osób w 5 rodzinach w 2020 r.); w 2021 r. nie przyznawano pomocy z tego powodu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Lipianach. W latach 2019-2021 prowadził on odpowiednio 24, 22 i 7 procedur „Niebieskie Karty”. W ramach działań prowadzonych na rzecz osób doświadczających przemocy diagnozowano ich sytuację i potrzeby, udzielano im kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz świadczone prace socjalną i odbywano, wraz z dzielnicowymi, cykliczne wizyty w środowisku monitorujące sytuację rodziny. Z kolei osoby

podejrzane o stosowanie przemocy informowano o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy domowej, przeprowadzano z nimi rozmowy wspierające, nakłaniano do skorzystania z poradnictwa psychologicznego i przeprowadzano cykliczne wizyty w środowisku monitorujące sytuację rodziny. Osobami stosującymi przemoc w rodzinie byli najczęściej mężczyźni, często uzależnieni od alkoholu.

Celem głównym działalności Świetlic środowiskowych w Lipianach i Batowie jest wspieranie dzieci i młodzieży (w tym dla zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dotkniętych problemami uzależnień i współuzależnień) w zakresie dydaktycznych, wychowawczym i opiekuńczym m.in. poprzez organizowanie czasu wolnego. W latach 2019-2021 ofertą placówek objęto po 48 osób w każdym roku, w tym po 10 osób z rodzin z problemem alkoholowym. Dzieci i młodzież brali udział w zajęciach wspierających naukę, akcjach charytatywnych, warsztatach, wydarzeniach kulturalnych, pikniku historycznym, wycieczkach półkoloniach.

Według danych Komisariatu Policji w Lipianach, w 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła liczba przeprowadzonych w gminie interwencji (126 w 2020 r., 142 w 2021 r.), w tym liczba interwencji publicznych w związku z nadużywaniem używek (94 w 2020 r., 113 w 2021 r.), zwiększeniu uległa liczba osób ukaranych mandatem za spożycie alkoholu (95 w 2020 r., 243 w 2021 r.), spadała natomiast liczba interwencji domowych związanych z nadużywaniem alkoholu lub innych używek (87 w 2020 r., 80 w 2021 r.).

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i kulturalnych oraz placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, prelekcji i pogadanek, spektakli i konkursów profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, zajęć świetlicowych oraz warsztatów i szkoleń z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców i nauczycieli.

Programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży, rekomendowanymi w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego, objęto 39 nauczycieli w 2020 r. oraz 8 uczniów i 28 rodziców w 2021 r., a programami z obszaru profilaktyki selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka – 70 uczniów w 2019 r. oraz 160 uczniów w 2020 r. i 39 nauczycieli w 2021 r., innymi programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla

dzieci i młodzieży – 238 uczniów w 2020 r. i 284 uczniów w 2021 r., innymi programami z obszaru profilaktyki selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka – 500 uczniów, 26 nauczycieli i 25 rodziców w 2019 r. oraz 56 uczniów w 2020 r. W jednorazowych prelekcjach i pogadankach uczestniczyło 200 osób w 2019 r., 206 osób w 2020 r. i 166 osób w 2021 r., w spektaklach – 480 osób w 2021 r., w festynach i innych imprezach plenerowych – 450 osób w 2019 r., w imprezach sportowych – 200 osób w 2019 r., w konkursach – 200 osób w 2019 r., 150 osób w 2020 r. i 300 osób w 2021 r., w zajęciach z programem opiekuńczym dla dzieci z grup ryzyka – 15 osób w 2019 r., 30 osób w 2020 r. i 60 osób w 2021 r., w tym odpowiednio 2, 6 i 15 osób z rodzin z problemem alkoholowym, w warsztatach i szkoleniach z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców – 12 osób w 2019 r., 75 osób w 2020 r. i 20 osób w 2021 r., a w warsztatach i szkoleniach z zakresu profilaktyki problemowej dla nauczycieli – 6 osób w 2019 r. i 46 osób w 2021 r.

Wśród podjętych w 2021 r. działań edukacyjno-profilaktycznych i zdrowotnych należy wymienić: programy, np. „Czyste powietrze wokół nas”, „Znamie? Znam je!”, „Podstępne WZW”, „Zdrowe zęby mamy – marchewkę zjadamy”, „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Szkoła dla rodziców”, „Trzymaj Formę”, „Program dla szkół”, konkursy, np. „Alkohol, narkotyki i dopalacze to skuteczne zabijacze”, „Palenie jest szkodliwe i niemodne”, „Zdrowie na talerzu”, „Pierwsza Pomoc”, konkurs na zabawkę ekologiczną, spotkania z policjantami „Bezpieczna droga do szkoły”, Obchody: Dnia Ziemi, Światowego Dnia Wody oraz Dnia walki z paleniem tytoniu, Dnia Wiedzy o Autyzmie, Dnia Zespołu Downa, spektakle profilaktyczne „Królewna Śnieżka – bajka inaczej” i „Strach ma wielkie oczy”, akcję profilaktyczną „STOP hejterom i przemocy”, upowszechnianie wśród uczniów i ich rodziców wiedzy o bezpieczeństwie i kształtowaniu właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych, edukowanie uczniów w zakresie odpowiedzialności prawnej nieletnich, przeszkolenie realizatorów programu „Szkolna Interwencja Profilaktyczna”, happening „Żyj zdrowo i kolorowo”, zajęcia reintegracyjne z psychologiem po nauczaniu zdalnym i przerwie wakacyjnej, indywidualne konsultacje psychologiczne z uczniami zgłaszającymi potrzebę pracy nad rozpoznawaniem i radzeniem sobie z emocjami, umiejętnościami komunikowania się, w tym reagowania na agresję słowną, warsztaty z psychologiem „Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Cyberprzemoc, zagrożenie wirtualnego świata”.

8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Gmina Lipiany posiada bazę oświatową, na którą składają się: przedszkole oraz połączone w zespół szkół szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi, liceum ogólnokształcące i branżowa szkoła I stopnia.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Przedszkole Miejskie im. Kubusia Puchatka w Lipianach	ul. Bema 19, 74-240 Lipiany
w tym: Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi im. Kornela Makuszyńskiego	
Liceum Ogólnokształcące w Lipianach	ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany
Branżowa Szkoła I Stopnia w Lipianach	

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

W roku szkolnym 2021/2022 do przedszkola uczęszczało 121 dzieci, w szkole podstawowej z oddziałami przedszkolnymi naukę pobierało 421 uczniów, natomiast do szkoły ponadpodstawowej uczęszczało 57 uczniów. Kadra nauczycielska liczyła 57 nauczycieli (w tym 36 nauczycieli dyplomowanych).

Na terenie gminy nie ma placówki świadczącej opiekę nad dziećmi do lat 3. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba dzieci w wieku do lat 3. zmniejszała się w gminie z roku na rok (174 w 2019 r., 167 w 2020 r., 155 w 2021 r.).

9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się wokół Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Lipianach i Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach. W ramach Ośrodka działa Gminne Centrum Informacji, a Biblioteka posiada filię w Batowie.

Podstawowym zadaniem Ośrodka jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych mieszkańców gminy poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej. Do jego zadań należy w szczególności: prowadzenie pracowni artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych, organizowanie wystaw i konkursów w różnych dziedzinach sztuki, organizowanie

koncertów, przeglądów i festiwali, rozbudzanie, zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych mieszkańców gminy, wspieranie realizacji programów przeciwdziałania uzależnieniom oraz wykluczeniu społecznemu poprzez działalność kulturalną, sportową lub inną, w tym prowadzenie świetlic środowiskowych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. Ośrodek zorganizował 60 imprez kulturalnych, w których wzięło udział 6.300 osób.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w ramach swojej działalności zajmuje się m.in. gromadzeniem, opracowywaniem, przechowywaniem i konserwacją materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących wiedzy o regionie, udostępnianiem zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczaniem ich na zewnątrz i prowadzeniem wymiany międzybibliotecznej oraz organizowaniem i popularyzowaniem czytelnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb czytelniczych dzieci i młodzieży, ludzi chorych i z niepełnosprawnością. Obok podstawowej działalności Biblioteka prowadziła działania kulturalno-oświatowe i promocyjne, organizując m.in. spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, imprezy okolicznościowe i akcje charytatywne.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. księgozbiór Biblioteki wraz z filią liczył 22.526 woluminów, liczba czytelników wyniosła 789, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 8.616 woluminów. Placówka umożliwiała czytelnikom również korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Na jej wyposażeniu było 9 komputerów, w tym 5 komputerów dostępnych dla czytelników.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Miejski Gminny Ośrodek Kultury w Lipianach	pl. im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany
w tym: Gminne Centrum Informacji	ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany
Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Agnieszki Osieckiej w Lipianach	ul. Szkolna 17, 74-240 Lipiany
w tym: Filia Biblioteki w Batowie	74-230 Batowo

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Do najważniejszych imprez kulturalnych organizowanych w gminie należą: Wieczór poezji, Biesiada odpustowa, Jarmark świąteczny, koncerty muzyczne „In Love”, Dzień Babci i Dziadka, Festiwal Kolęd i Pastorałek, Wieczorne spotkania

„Legendy czytane na dobranoc”, Lipiański finał zakończenia lata, Festiwal kolorów, Obchody Święta Niepodległości oraz Święta Konstytucji 3 Maja, Festyn na 4 łapy, koncert Kapeli Podwórkowej, Walentynki, Dzień Kobiet czy Noc Świętojańska.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się: hala sportowa, stadion miejski, boiska sportowe, plaże i przystań żeglarska. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Hala Sportowa im. Lecha Piaseckiego w Lipianach	ul. Kopernika 9, 74-240 Lipiany
Stadion Miejski im. Jana Roli w Lipianach	ul. Lipowa, 74-240 Lipiany
Boisko „Orlik” w Lipianach	ul. Lipowa, 74-240 Lipiany
Boisko na osiedlu Bema w Lipianach	ul. Bema, 74-240 Lipiany
Plaża Miejska w Lipianach	ul. Lipowa, 74-240 Lipiany
Plaża w Przywodziu	Przywodzie, 74-240 Osetna
Przystań Żeglarska Lipiański Klub Sportów Wodnych w Lipianach	ul. Lipowa, 74-240 Lipiany

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Do najważniejszych przedsięwzięć sportowo-rekreacyjnych organizowanych w gminie należą: Gala Badmintonu, Turniej Seniorów Badmintonu, Lipiańska Liga Badmintonu, Puchar Lata i Triathlon Lipiany.

Gmina Lipiany posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form turystyki, wypoczynku i rekreacji. Największym walorem turystycznym gminy jest duża liczba jezior (15), jej obszar jest bowiem położony na Pojezierzu Myśliborskim w obrębie Pojezierza Zachodniopomorskiego. Miasto Lipiany leży w otoczeniu 3 dużych jezior: Chłop, Wądół i Będzin oraz kilku mniejszych. Część obszaru gminy objęta jest ochroną prawną w formie Obszaru Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000 oraz wodno-florystycznego rezerwatu przyrody na jeziorze Jasnym. Na terenie gminy znajduje się 60 km różnych szlaków turystycznych. Gmina cieszy się także bogatą tradycją piwowarstwa.

Dzieje gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej długiej historii i kulturze. Lipiany uzyskały lokację miejską na początku XIV w. Do najcenniejszych zabytków należą: m.in. późnośredniowieczny układ urbanistyczny

miasta, XV-wieczne Baszty – Pyrzycka i Myśliborska, Ratusz barokowo-klasycystyczny, wielokrotnie odbudowywany i rozbudowywany XIII-wieczny kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Lipianach, zespoły pałacowo-parkowe w Batowie, Krasnem, Skrzynce i Wołczynie, parki dworskie w Mielęcinku, Połczynie, gmach szkoły z początku XX wieku oraz liczne, wpisane do rejestru zabytków budynki mieszkalne w Lipianach oraz Kirkut w Nadleśnictwie Zieleniec.

10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Lipiany funkcjonuje blisko 30 podmiotów ekonomii społecznej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Jego celem głównym jest określenie zasad i obszarów współpracy gminy z organizacjami

pozarządowymi, a tym samym budowanie partnerstwa, pobudzanie inicjatyw i aktywności społecznej w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców gminy oraz wspieranie organizacji w realizacji ważnych celów społecznych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Stowarzyszenie Rozwoju Lipiańskich Wsi , Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie na rzecz Odnowy Zabytków „Zaczynaj” , ul. Kościuszki 29, 74-240 Lipiany	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Fundacja „Poszukiwani – Potrzebni Od Dziś” , ul. Okrzei 5, 74-240 Lipiany	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Dobre Przedszkole” , ul. Bema 19, 74-240 Lipiany	edukacja i wychowanie	dzieci i młodzież; instytucje
Stowarzyszenie Młodych Storczyków , ul. Mickiewicza 8, lok. 2, 74-240 Lipiany	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Siloe , ul. Makuszyńskiego 29, 74-240 Lipiany	usługi socjalne, pomoc społeczna	rodziny; społeczność lokalna
Fundacja na rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Moja Młodość” , ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany	edukacja, wychowanie	dzieci i młodzież
Stowarzyszenie Zwycię „Dla Lipian” , ul. Bema 12, 74-240 Lipiany	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Klub Seniora „Pod Lipą” w Lipianach , Plac im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby, kultura, sztuka, tradycja, edukacja, wychowanie, ochrona zdrowia, usługi socjalne, pomoc społeczna	osoby starsze, kombataneci
Stowarzyszenie Lipiański Klub Muzyczny , ul. Kościuszki 29, 74-240 Lipiany	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju Batowa , 74-230 Batowo 23	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Epidemia Sportu , ul. Barlinecka 3j, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna

Stowarzyszenie Klub Karate LZS Antai , ul. Szkolna, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Lipiański Klub Sportów Wodnych , ul. Lipowa 2b, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Towarzystwo Sportowe „Cyklista” , ul. Armii Krajowej 7, lok. 2, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Uczniowski Klub Sportowy „Olimpionik” Lipiany , ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Uczniowski Klub Sportowy „Lipiany” , ul. Kościuszki 1, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Stowarzyszenie „Lipne Kule” , ul. Bema 3a, lok. 1, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby; ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Lipiańscy Piwowarzy , Plac im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany	sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Bractwo Piwowarów Lipiańskich , ul. Traugutta 9, lok. 1, 74-240 Lipiany	sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Lipiański Klub Wędkarski , Plac Wolności 8, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Lipiański Klub Motorowy „Partyzanci” , ul. Górna 18, lok. 22, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	wszyscy zainteresowani
Koło Gospodyń Wiejskich „Się kręci” w Lipianach , Plac im. Dzikowskiego 1, 74-240 Lipiany	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Lipianach , Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany	kultura, sztuka, tradycja	osoby starsze, kombataneci
Fundacja Fizjo , 74-320 Mielęcinek 2a	ochrona zdrowia; usługi socjalne, pomoc społeczna	dzieci z niepełnosprawnością, dorośli z niepełnosprawnością, rodzina, dzieci i młodzież
Stowarzyszenie „Zielony Zakątek” Nad Jeziorem Chłop w Osetnej , Osetna, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Właścicieli Domków Rekreacyjnych „Cichy Las” , Osetna, 74-240 Lipiany	sport, turystyka, rekreacja, hobby	wszyscy zainteresowani
Ochotnicza Straż Pożarna w Lipianach , Plac Wolności 1, 74-240 Lipiany	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Na 2023 r. Gmina Lipiany zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, następujących zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

- w obszarze wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w zakresie: organizacji imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych, przygotowania zawodników klubów, stowarzyszeń do rywalizacji sportowej, w tym do udziału w organizowanych przez związki sportowe rozgrywkach ligowych i turniejach, udziału w rozgrywkach, zawodach i turniejach sportowych;
- w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w zakresie – organizacji imprez kulturalnych o zasięgu lokalnym i regionalnym, wspierania zadań związanych z ochroną dziedzictwa narodowego i kulturowego;
- w obszarze działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży w zakresie – działań zapewniających zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Lipiany czuwa Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach, a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Lipianach (ul. Jedności Narodowej 54, 74-240 Lipiany). Według jego danych, w 2021 r. na terenie gminy stwierdzono 93 przestępstwa,

w przypadku których ustalono 74 sprawców. Wśród stwierdzonych przestępstw dominowały: uchylanie się od alimentacji (17 przypadków), prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (12), groźby karalne (8), kradzieże z włamaniem (7) oraz kradzieże mienia i oszustwa (po 5).

Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Przestępczość w gminie w 2021 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw stwierdzonych	liczba sprawców ujawnionych	wiek sprawców
uchylanie się od alimentacji	17	17	31-57 lat
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego	12	12	21-62 lat
groźby karalne	8	5	34-42 lata
kradzież z włamaniem	7	1	31 lat
kradzież mienia	5	0	–
oszustwo	5	2	21, 54 lata
naruszenie zakazu sadowego	4	4	27, 29, 44, 54 lata
zniszczenie mienia	4	2	19, 32 lata
znieważenie i znieważenie funkcjonariusza	4	3	26, 35, 38 lat
znęcanie się nad osobą najbliższą	3	3	29, 31, 32 lata
przywłaszczenie mienia	3	2	32, 42 lata
posiadanie narkotyków	3	3	19, 24, 40 lat
uszkodzenie ciała	2	0	–
rozbój	2	1	37 lat
fałszywe zeznania	2	2	55, 63 lata
wykonywanie pracy w stanie nietrzeźwości	2	2	44, 53 lata
naruszenie obowiązku utrzymania obiektu budowlanego w należytym stanie	2	2	72, 76 lat
bójka i pobicie	1	4	24, 31, 33, 34 lata
nieudzielenie pomocy	1	1	50 lat
zniesławienie	1	0	–
naruszenie nietykalności funkcjonariusza	1	1	37 lat
fałszywe oskarżenie	1	2	23, 27 lat
przemoc wobec świadka	1	1	42 lata
niszczenie dokumentów	1	–	–
znęcanie nad zwierzętami	1	1	38 lat

Źródło: Komisariat Policji w Lipianach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W latach 2019-2021 była to znaczna grupa, choć z roku na rok mniejsza (27 osób w 13 rodzinach w 2019 r., 31 osób w 14 rodzinach w 2020 r. i 20 osób w 10 rodzinach w 2021 r.).

Ochronę przeciwpożarową na terenie gminy zapewnia 1 jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipianach. W 2021 r. jednostka brała udział w 59 akcjach ratowniczych, w tym 27 razy w gaszeniu pożarów, 24 razy w likwidacji miejscowych zagrożeń, a 4 razy wyjechała do fałszywych alarmów i wyjazdów gospodarczych.

12. KWESTIA UCHODźCÓW

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się, że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążała do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

W gminie Lipiany przyjęto 66 obywateli Ukrainy szukających schronienia przed konfliktem wojennym. Zapewniono im zakwaterowanie (37 osobom w mieszkaniach prywatnych) i wyżywienie, udzielono pomocy rzeczowej, zakupując niezbędne artykuły i sprzęty oraz zbierając i przekazując dary, w tym odzież, artykuły żywnościowe i higieniczne, koce, kołdry, ręczniki, pościelenie, dwie pralki, świadczone

wsparcie finansowe i poradnictwo, dzieciom umożliwiono z kolei uczęszczanie do szkół, a dla chętnych organizowano lekcje języka polskiego.

Stowarzyszenie Młodych Storczyków, wspólnie z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Lipianach oraz działającą przy nim formacją taneczną, zrealizowało projekt „Społecznik”. Zakładał on integrację mieszkańców regionu z przebywającymi na terenie województwa zachodniopomorskiego obywatelami Ukrainy z obszarów dotkniętych działaniami wojennymi, budowanie wzajemnego zaufania oraz wypracowanie wspólnej przestrzeni wspierania. Miejszem realizacji organizowanych w ramach projektu polsko-ukraińskich warsztatów tanecznych były Lipiany i sala Miejsko Gminnego Ośrodka Kultury w Lipianach. Warsztaty odbywały się przez 10 tygodni i zakończyły prezentacją podczas Biesiady Odpustowej 15 sierpnia 2021 r.

Gmina udzieliła także pomocy prawnej i psychologicznej mieszkance Ukrainy, która straciła kontakt z synem. Sprawę rozstrzygał Sąd Rodzinny w Strzelcach Krajeńskich – Ukraince zapewniono zakwaterowanie i wyżywienie na terenie gminy w czasie trwania postępowania, udzielono pomocy w organizacji dojazdów do miejsca przebywania syna.

Pobyt uchodźców na teren gminy odbywa się bezkonfliktowo, a jedynym, zauważonym dotąd problemem, jest bariera językowa. W 2022 r. gmina Lipiany kontynuowała udzielanie pomocy uchodźcom w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa i w razie potrzeby jest gotowa czynić to w przyszłości. W tym celu utworzono m.in. bazę kwaterunkową – bazę adresową mieszkańców gminy chcących udzielić schronienia uchodźcom.

Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiet przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklarowała chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

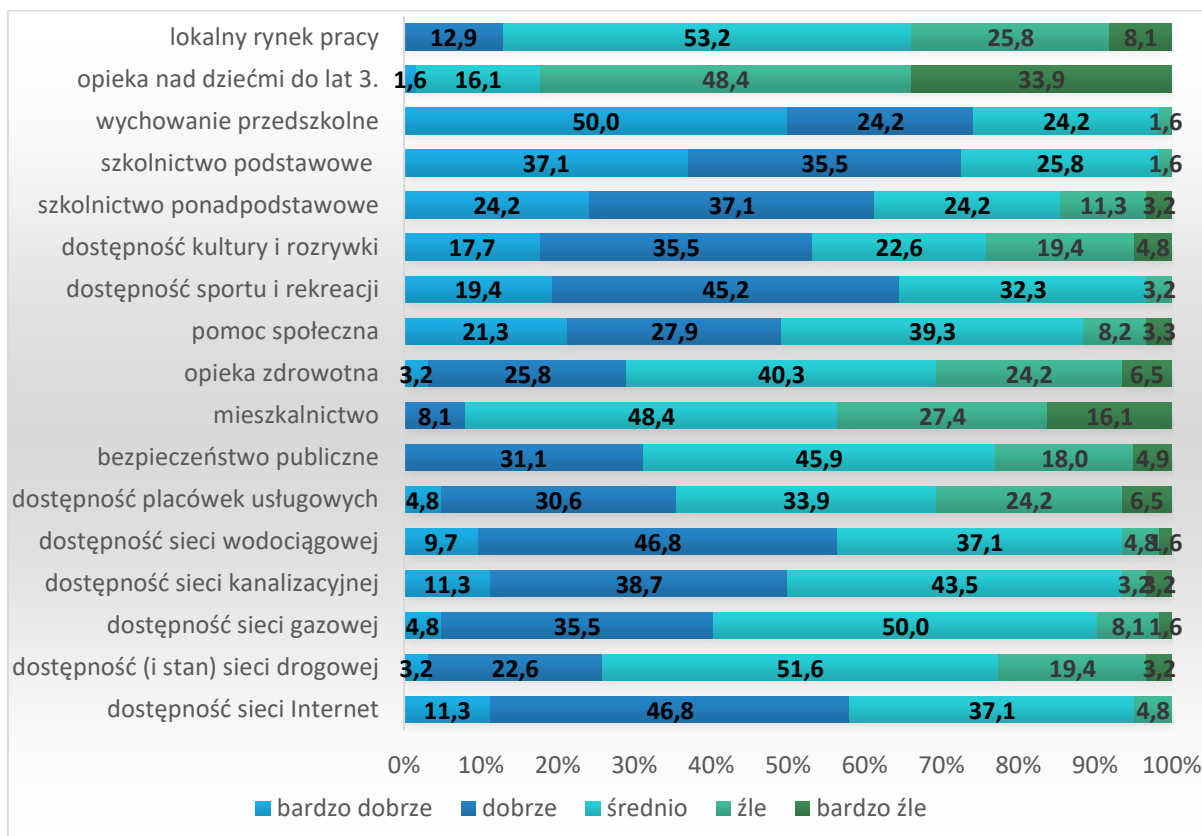
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Lipiany posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Lipian i jego Zastępcy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 62 wypełnione anonimowo ankiety.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Warunki życia w gminie

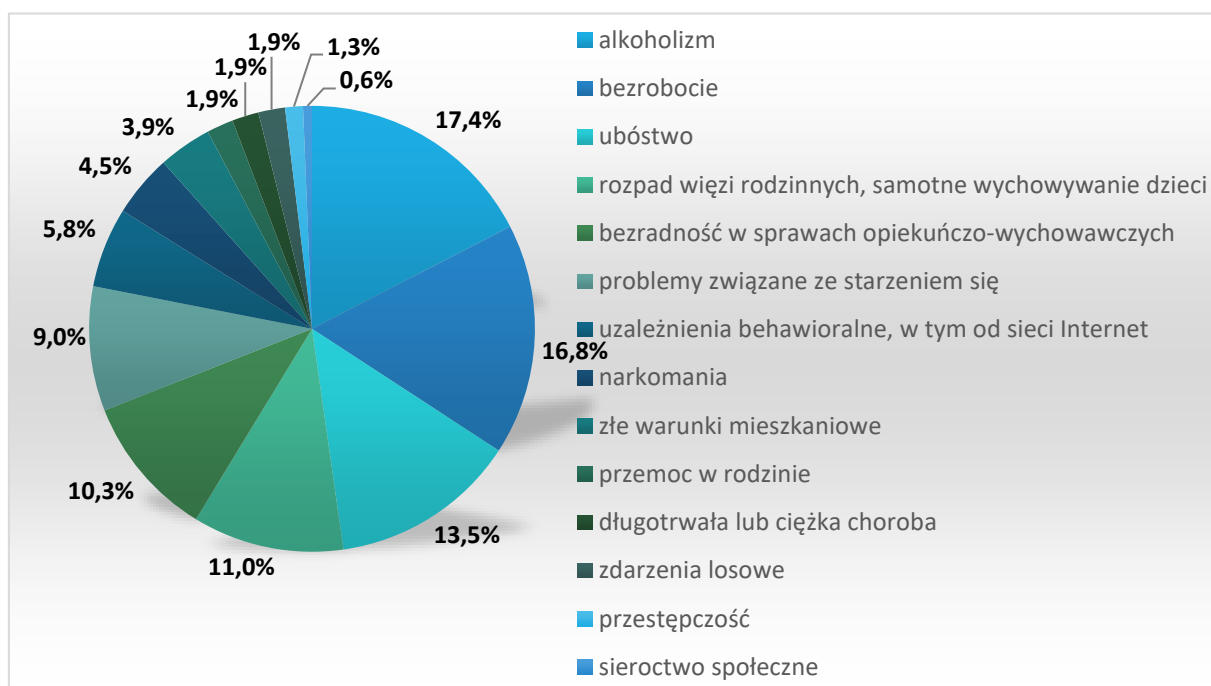
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność wychowania przedszkolnego (łącznie 74,2% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (w sumie 72,6% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz sportu i rekreacji (łącznie 64,6% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3. (w sumie 82,3 ocen złych i bardzo złych), a także sytuację mieszkaniową (łącznie 43,5% ocen złych i bardzo złych), lokalny rynek pracy (w sumie 33,9% ocen złych i bardzo złych), dostępność opieki zdrowotnej i placówek usługowych (łącznie po 30,7% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

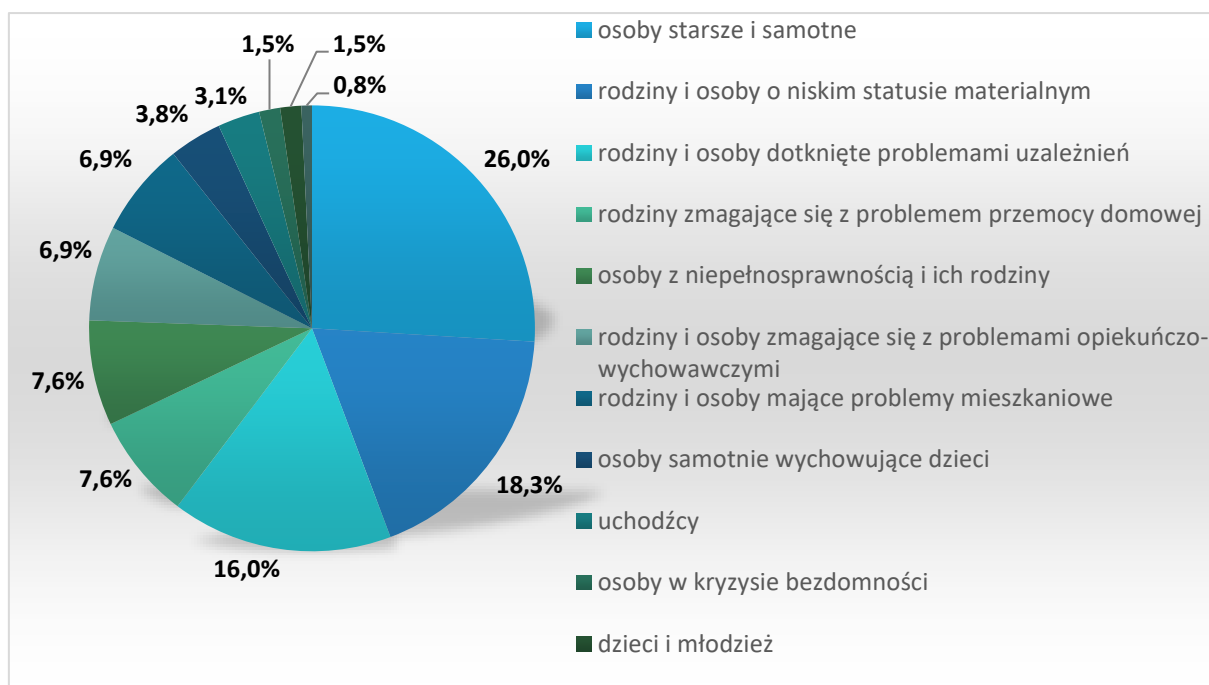

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (17,4%), bezrobocie (16,8%), ubóstwo (13,5%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (11%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także zaniedbanie dzieci (10,3%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

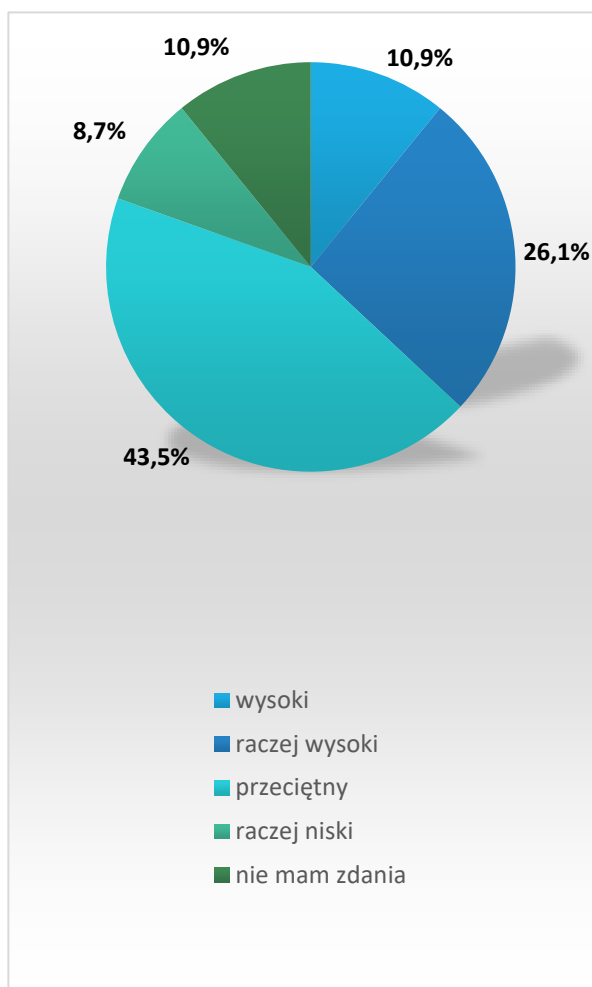
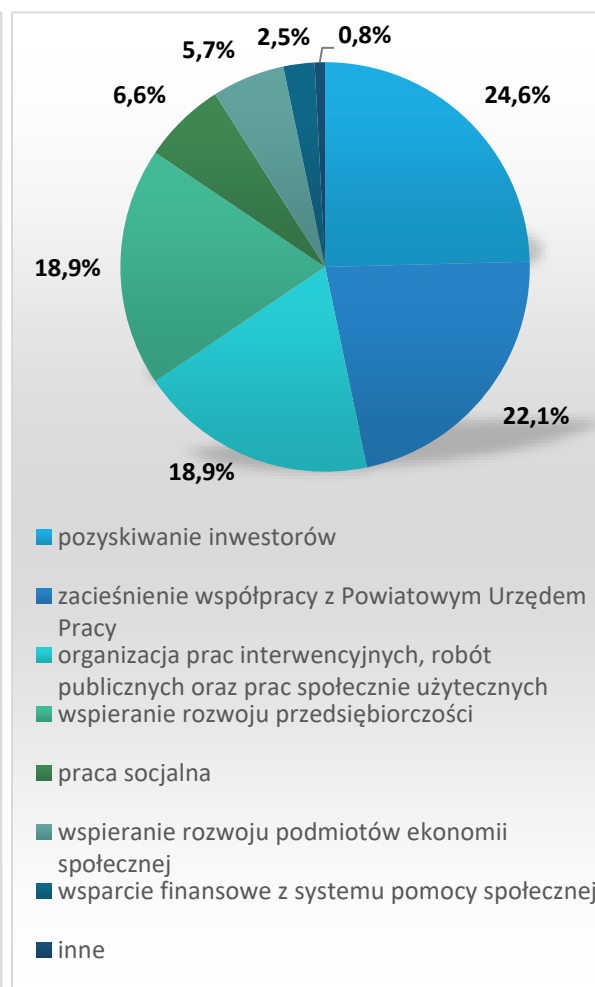
Wykres 27. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są osoby starsze i samotne (26%), a także rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (18,3%) oraz rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (16%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 28. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**Wykres 29. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

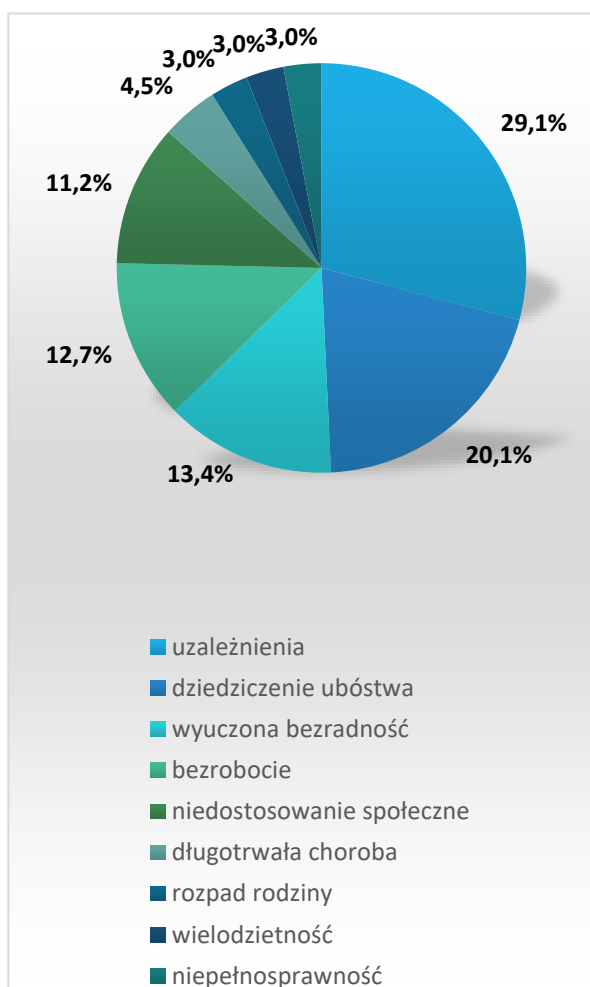
Najwięcej ankietowanych (43,5%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem łącznie 37% respondentów jest on raczej wysoki lub wysoki.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: pozyskiwanie inwestorów (24,6%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 22,1%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 18,9%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być

podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 30. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 31. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

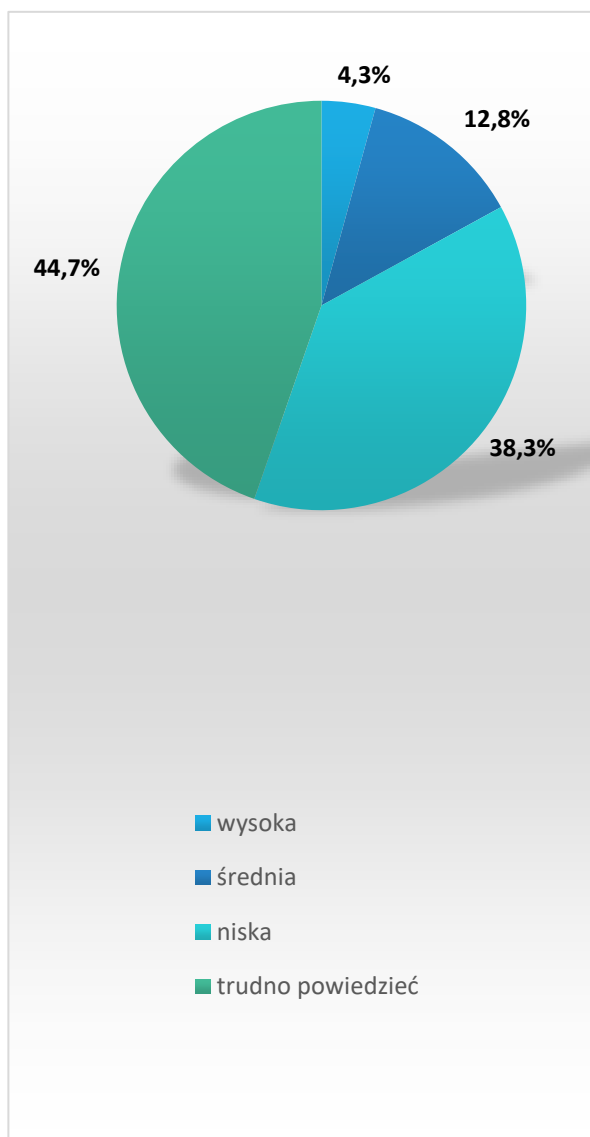
Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (29,1%) i dziedziczenie ubóstwa (20,1%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (30,3%). Za ważne ankietowani uznali także tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (19,7%), promowanie aktywnych postaw i samopomocy, w tym pomocy sąsiedzkiej (14,8%) oraz świadczenie poradnictwa (13,1%).

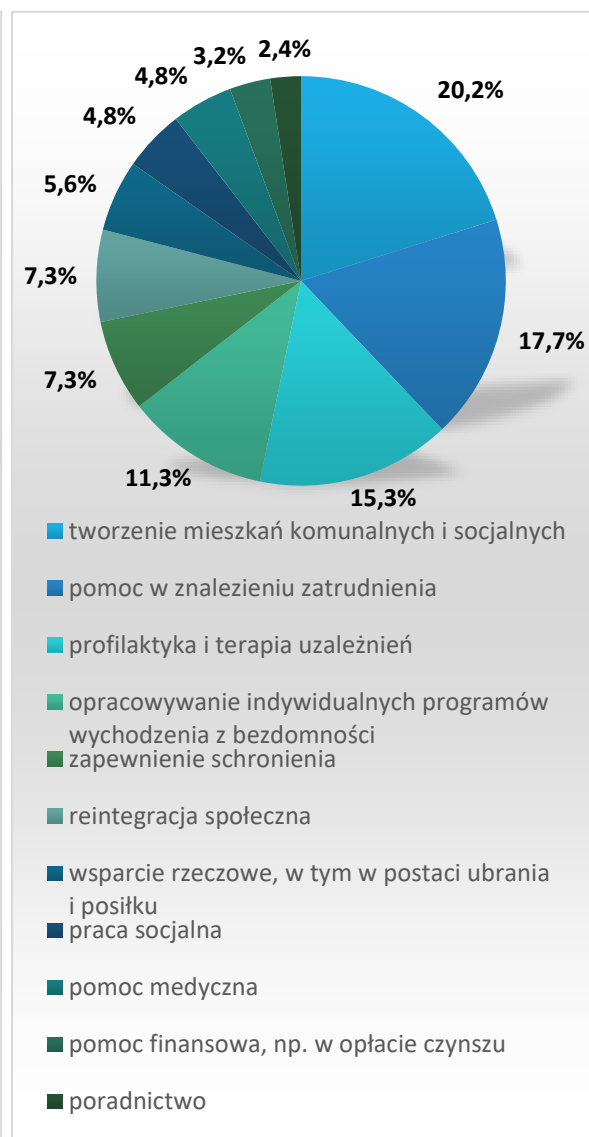
W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań,

które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 32. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 33. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

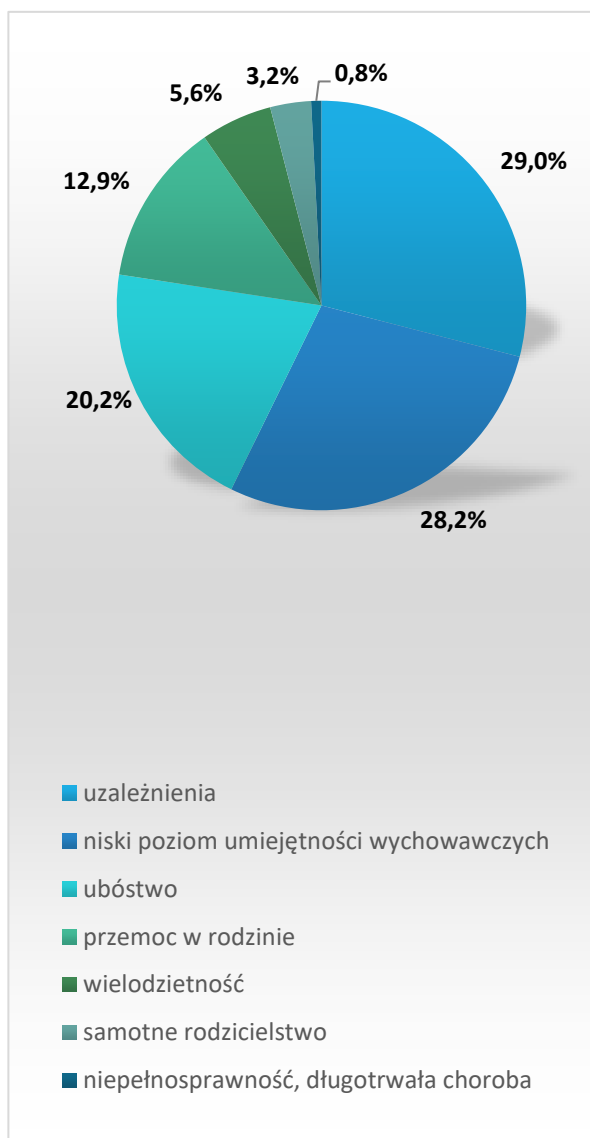
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (44,7%) nie miało zdania na temat skali bezdomności w gminie. Jednocześnie 38,3% ankietowanych odpowiedziało, że jest ona niska.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (20,2%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (17,7%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (15,3%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 34. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 35. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

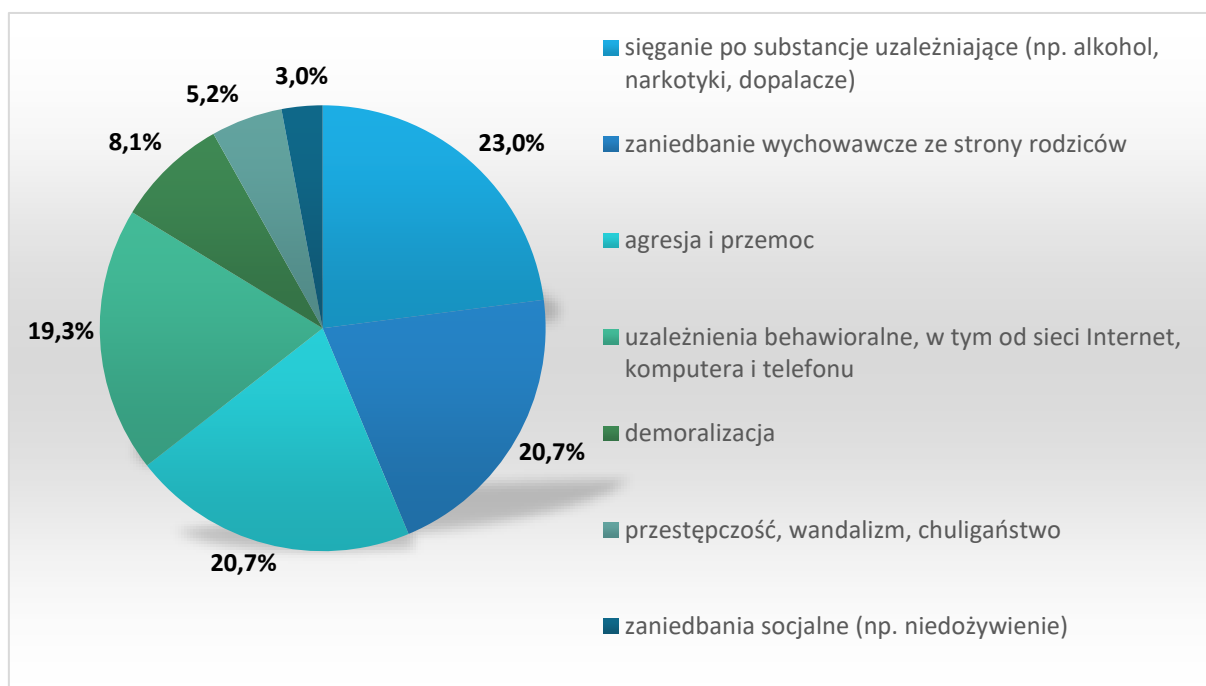
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (29%), niski poziom umiejętności wychowawczych (28,2%) i ubóstwo (20,2%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (18,2%), udzielenie wsparcia w znalezieniu zatrudnienia (16,1%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej oraz poszerzenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 13,9%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 36. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

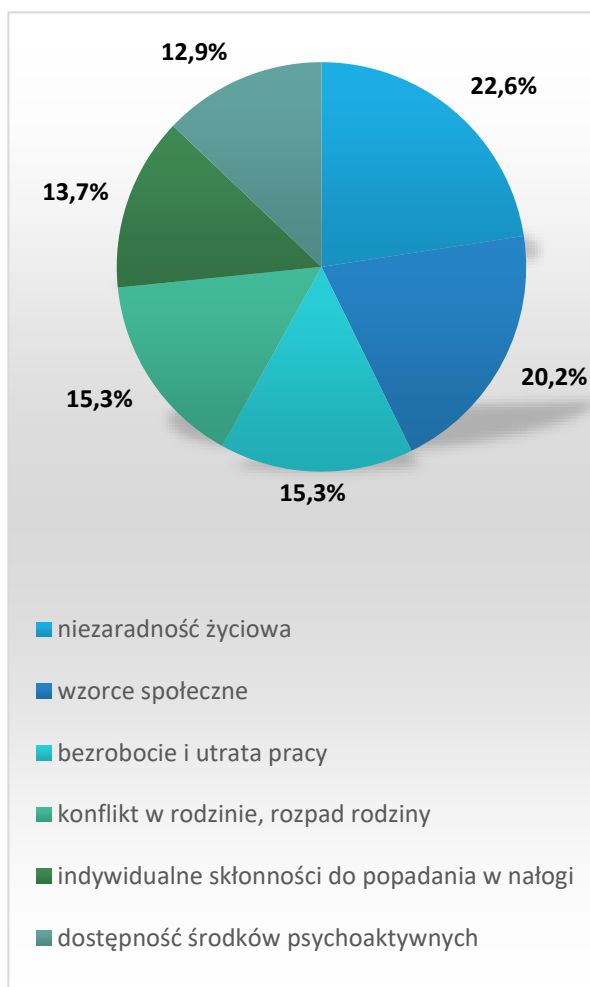

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

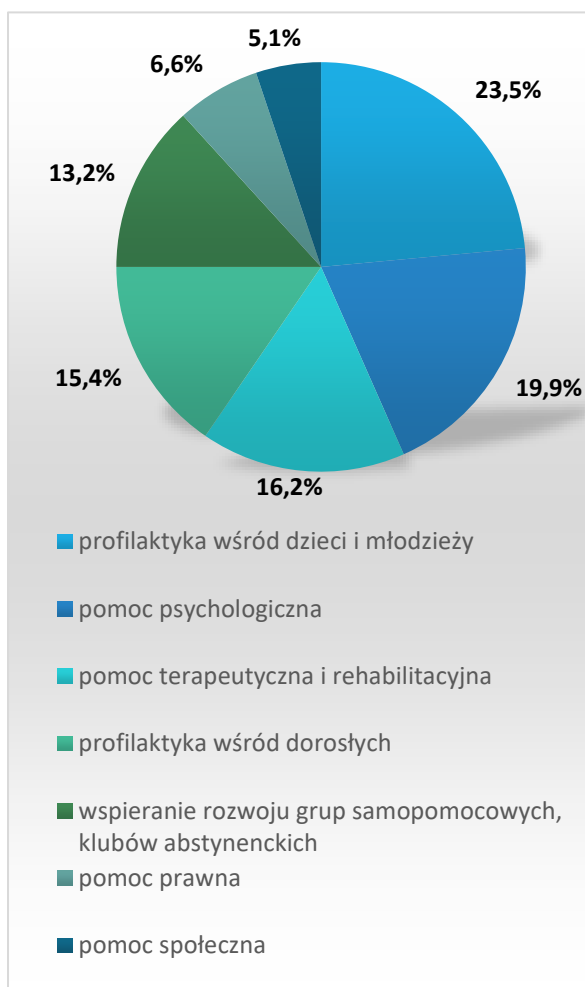
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (23%), zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców, agresję i przemoc (po 20,7%) oraz uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (19,3%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 37. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 38. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

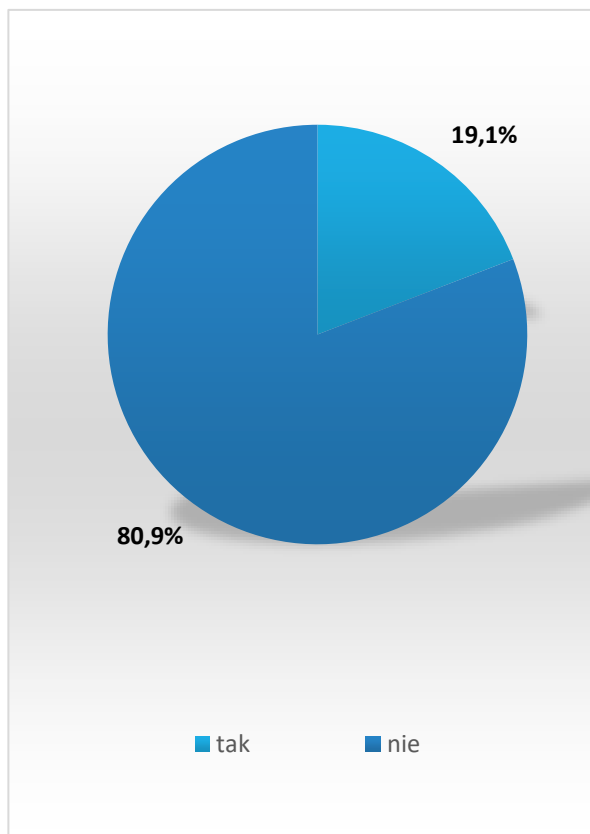
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (22,6%), wzorce rodzinne (20,2%), a także bezrobocie i utratę pracy oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (po 15,3%).

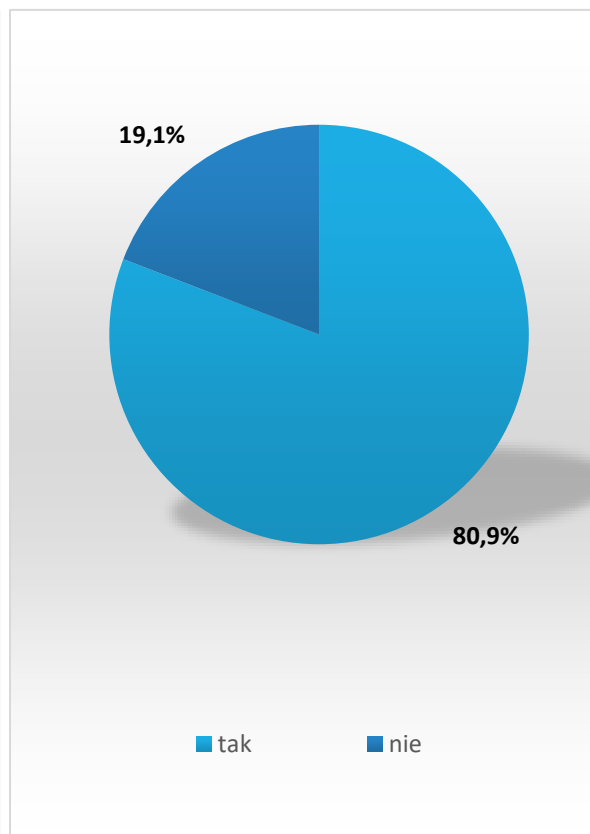
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (23,5%), zapewnieniu dostępu do wsparcia psychologicznego (19,9%) oraz pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (16,2%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 39. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

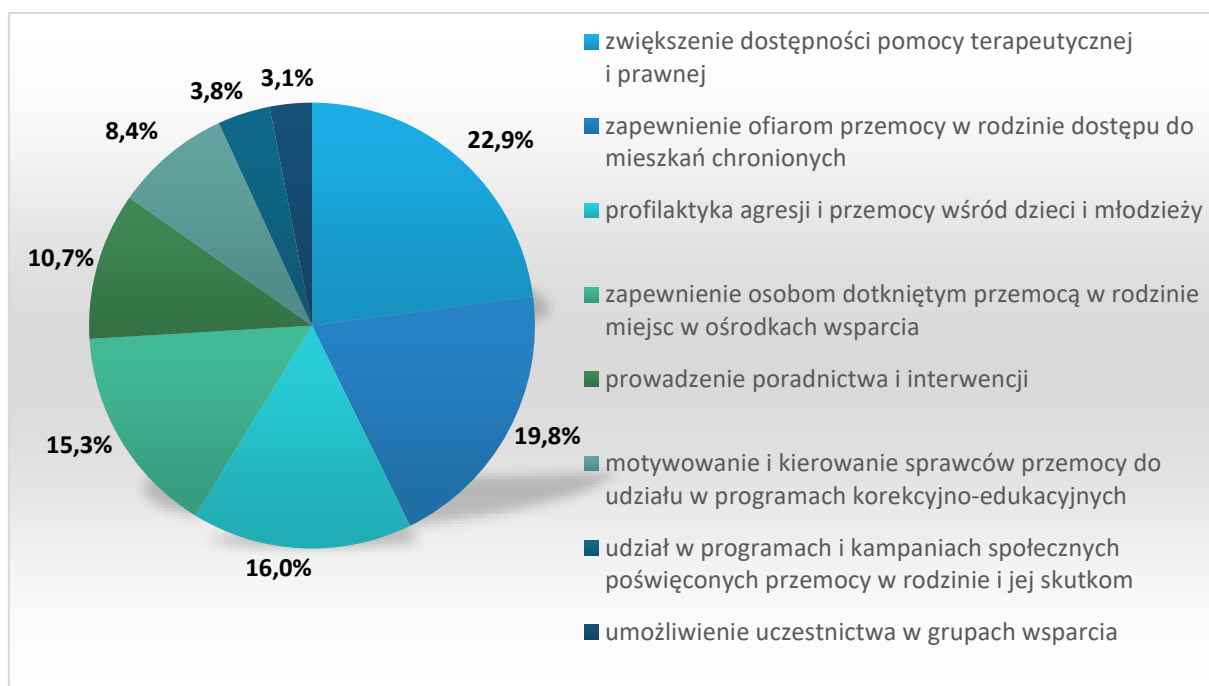

Wykres 40. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

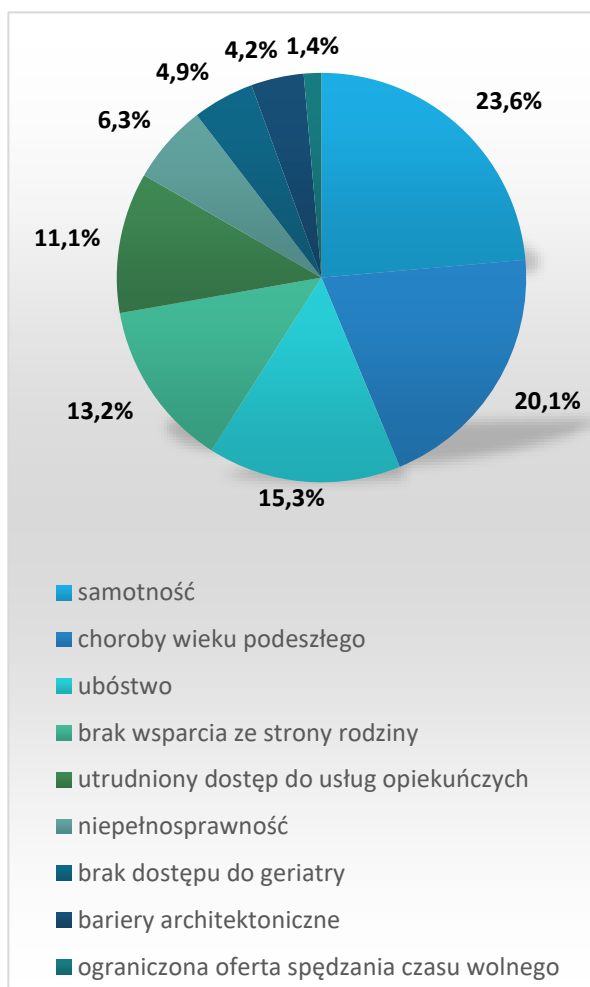
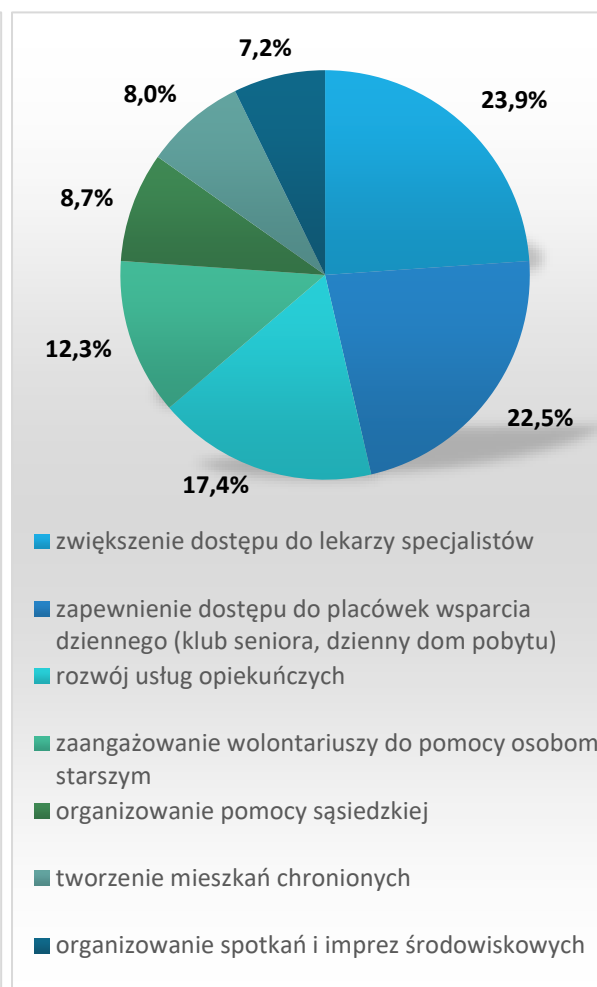
Zdecydowana większość badanych (80,9%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie tylu samo ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 41. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (22,9%), zapewnić ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do mieszkań chronionych (19,8%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (16%) oraz zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (15,3%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

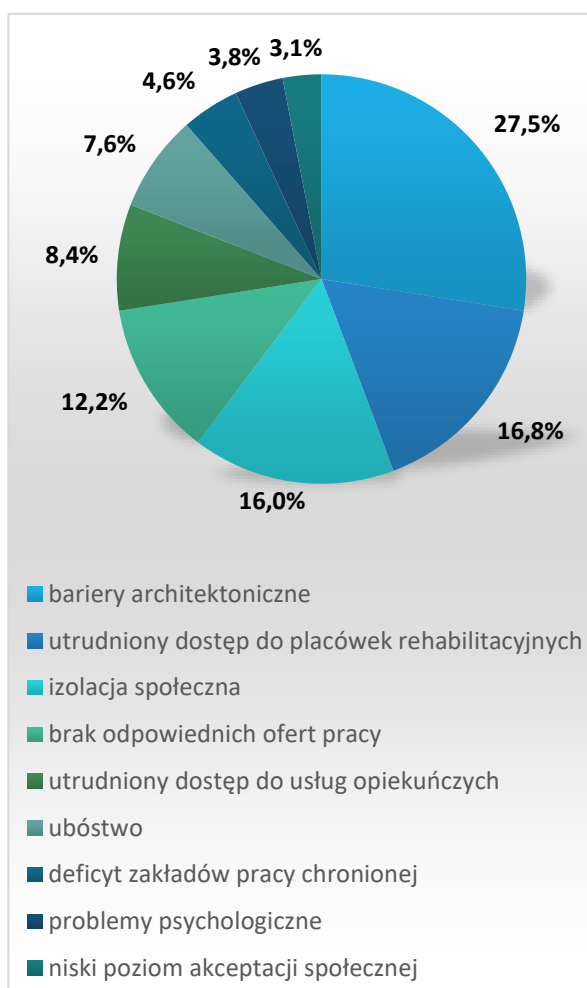
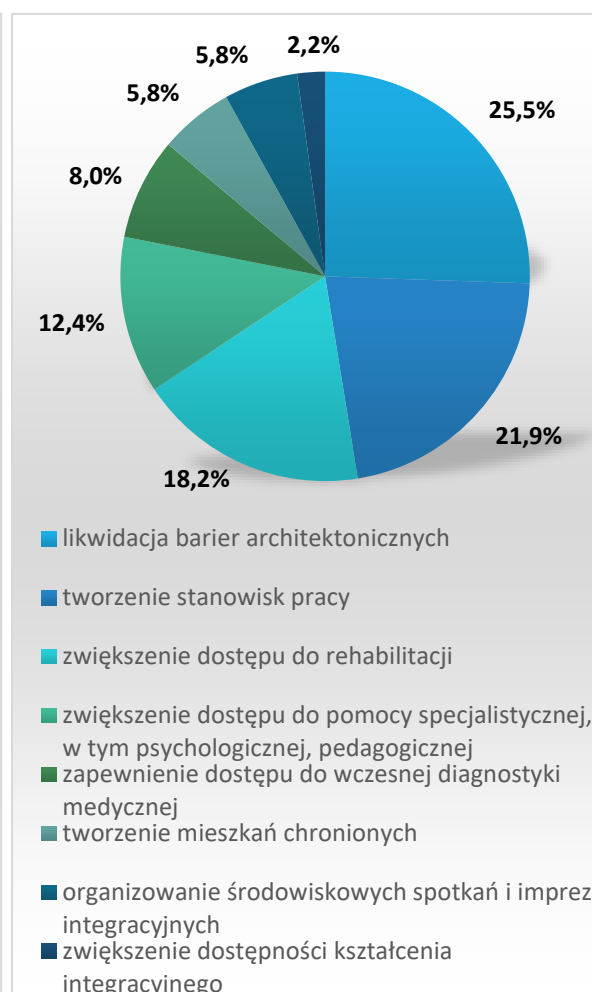
Wykres 42. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy**Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?**

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (23,6%) i choroby wieku podeszłego (20,1%) oraz ubóstwo (15,3%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (23,9%), zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 22,5%) oraz rozwój usług opiekuńczych (17,4%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 44. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy**Wykres 45. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?**

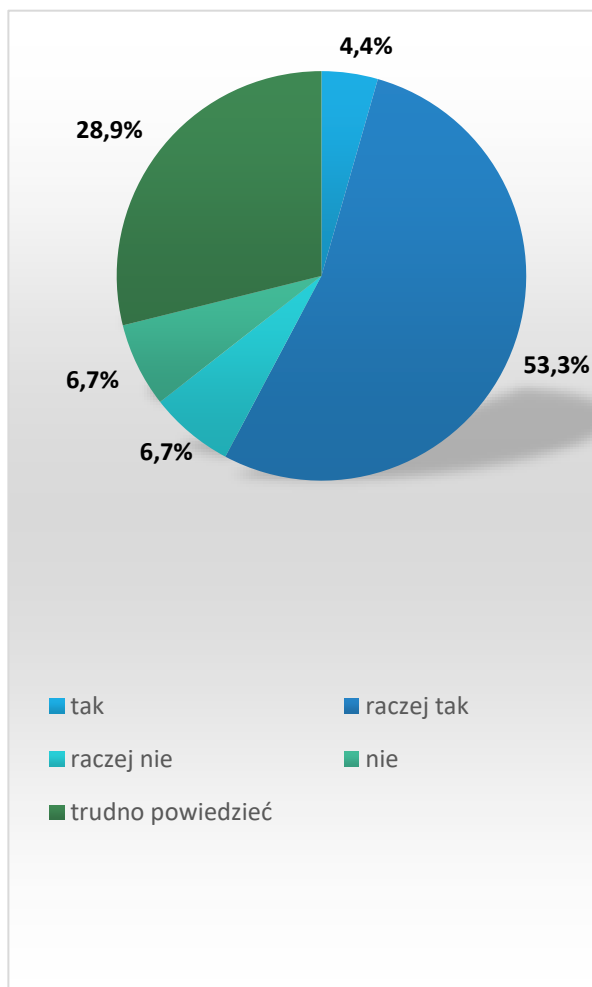
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: bariery architektoniczne (27,5%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (16,8%), izolacja społeczna (16%), a także brak odpowiednich ofert pracy (12,2%).

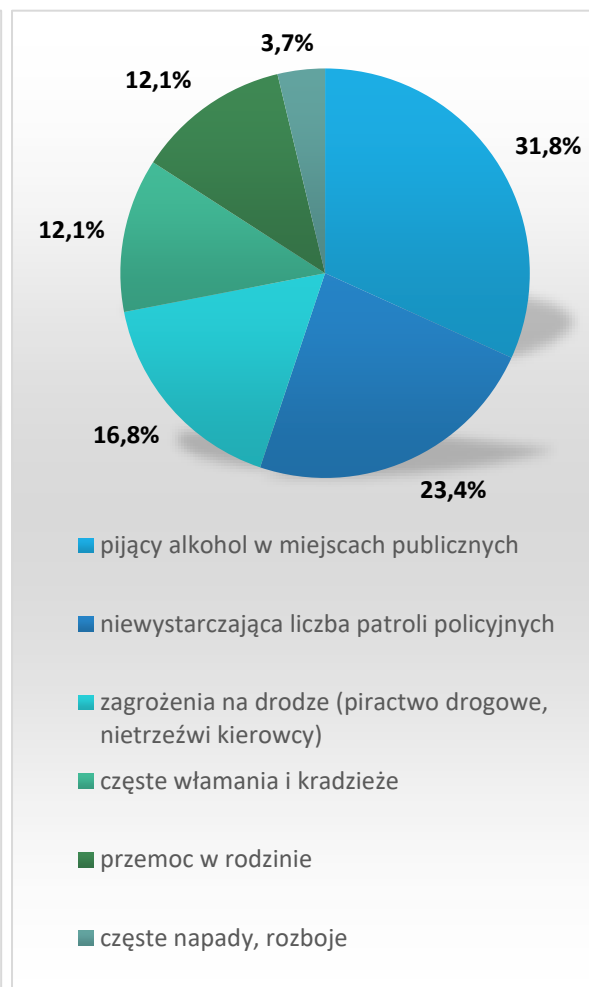
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na likwidowaniu barier architektonicznych (25,5%), tworzeniu stanowisk pracy (21,9%) oraz zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (18,2%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 46. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

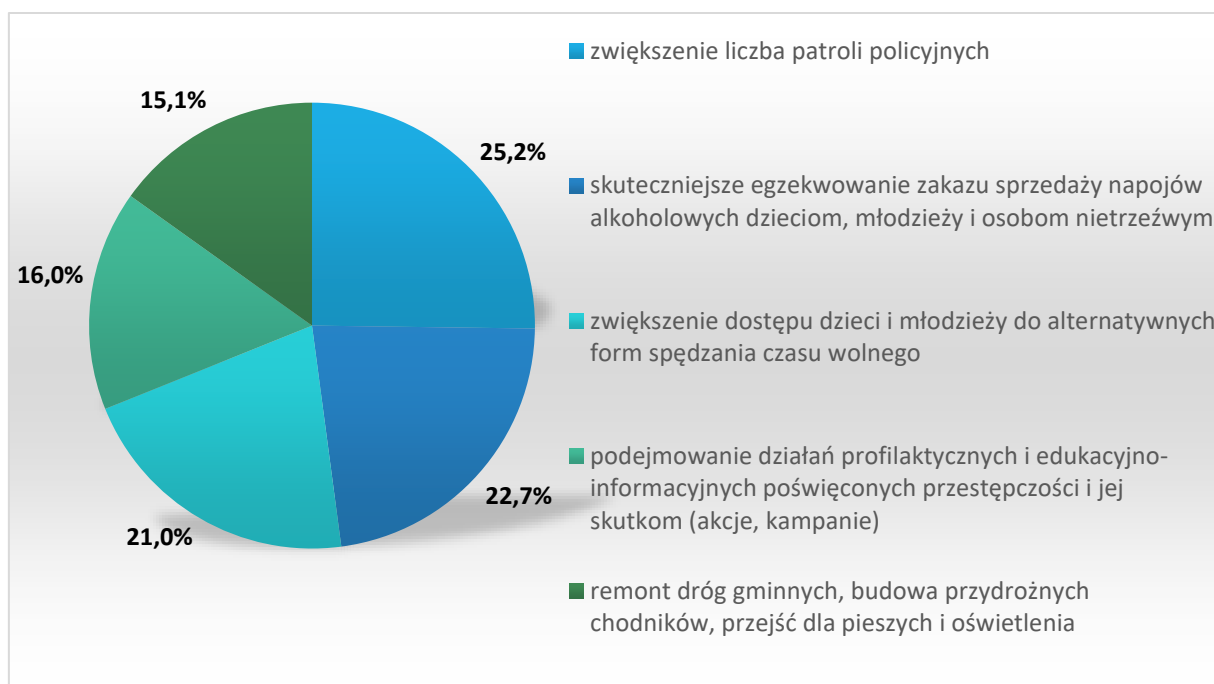
Wykres 47. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 57,7%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było 13,4% badanych. Uwagę zwraca znaczny udział respondentów, którzy na ten temat nie mieli zdania (28,9%).

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (31,8%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (23,4%) i zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 16,8%).

Wykres 48. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych (25,2%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (22,7%) i poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (21%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 22. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
▪ bliski przebieg ponadlokalnych tras komunikacyjnych (Szczecin – Lipiany – Gorzów Wielkopolski) ▪ korzystne warunki środowiska naturalnego (jeziora) i atrakcyjne zasoby przyrodnicze ▪ bogate zasoby kulturalne (cenne zabytki architektury) ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób w kryzysie bezdomności ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa psychologicznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dobry dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ zapewnianie w gminie dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ funkcjonowanie 2 świetlic środowiskowych ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna ▪ funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej ▪ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego, grupy samopomocowej AA ▪ działania profilaktyczne, informacyjno-edukacyjne i szkoleniowe w zakresie uzależnień i przemocy ▪ dobry dostęp do opieki zdrowotnej	▪ peryferyjność położenia gminy; duża odległość od aglomeracji miejskich ▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie ▪ zbyt mała liczba inwestorów w gminie ▪ brak dużego kapitału prywatnego wewnętrznego i zewnętrznego ▪ niski poziom innowacyjności lokalnych podmiotów gospodarczych ▪ deficyt instytucji wspierających sektor małych i średnich przedsiębiorstw ▪ niewystarczająca promocja gminy ▪ niewystarczająco rozwinięta informacja i baza turystyczna, noclegowa i rekreacyjna ▪ słabo rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych; niska dynamika ich rozwoju ▪ brak produktów lokalnych ▪ zbyt mała liczba gospodarstw agroturystycznych ▪ ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu modernizacji i rozbudowy gminnej infrastruktury ▪ niewystarczająca połączeń komunikacyjnych wewnątrz gminy ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ brak żłobka ▪ nieodpowiednie warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ niedostatecznie rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna na obszarze wiejskim gminy ▪ brak grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

- organizowanie usług opiekuńczych
- działalność w gminie organizacji pozarządowych dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym Stowarzyszenia Klub Seniora, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych
- istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie
- dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra OPS-u
- odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych, m.in. z programów rządowych, na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej
- podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającym w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła
- promowanie idei wolontariatu i obecność wolontariuszy mogących wspierać m.in. osoby starsze i z niepełnosprawnością

- brak w gminie ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnością
- utrudniony dostęp do opieki geriatrycznej
- istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych
- niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej
- niewystarczający potencjał działającego w obszarze polityki społecznej sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie
- niski poziom aktywności społeczności lokalnej

Szanse	Zagrożenia
▪ aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ ogólnopolskie programy wsparcia rodziny ▪ rozwój budownictwa społecznego ▪ zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów ▪ rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ promowanie aktywnego starzenia się ▪ dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej	▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ rosnąca liczba osób zagrożonych bezdomnością ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków ▪ osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, w tym rozpad rodzin ▪ ujemny przyrost naturalny ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie

oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy ▪ dalsze pobudzanie aktywności społecznej ▪ rozwój wolontariatu	▪ rosnąca skala uzależnień, w tym behawioralnymi, i przemocy w rodzinie ▪ zwiększająca się liczba rodzin wymagających, z powodu przemocy, podjęcia działań interdyscyplinarnych, umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz działań korekcyjno-edukacyjnych ▪ zwiększający się udział osób starszych w populacji gminy ▪ niezadawalający poziom życia seniorów ▪ słabnące zainteresowanie ze strony ludzi młodych problemami starszego pokolenia ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy ▪ rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej ▪ bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej
---	---

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Lipiany, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, poprawy warunków do inwestowania, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz zmian w rolnictwie, lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów, zachęcania osób ubogich i pozostających bez pracy do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowania przedsiębiorczości oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych;
- niekorzystne zmiany demograficzne – spadek liczby mieszkańców gminy, w tym liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost udziału osób starszych w populacji gminy; zmiany te,

prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, wymagają m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;

- potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, zapewnienia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., poszerzenia dostępności poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, a także zwiększenia dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijania oferty placówek wsparcia dziennego;
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozszerzenie oferty punktu konsultacyjnego) oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego, m.in. poprzez dalsze monitorowanie i patrołowanie miejsc publicznych oraz kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększenie aktywności obywatelskiej oraz profesjonalizację lokalnego systemu pomocy społecznej poprzez m.in. wspieranie i rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także stałe doskonalenie i poszerzenie służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, a także zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej;
2. **Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia:** udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie; a także zapewnienie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie oraz prowadzenie działań prozdrowotnych.
3. **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;
4. **Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
5. **Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego:** rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Lipiany w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 jest:

***stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju,
skuteczne przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia
społecznego przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania ich funkcji
oraz integrowanie społeczności lokalnej.***

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.
2. Zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, rozwijanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju handlu i rynku usług.
3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.
4. Wspieranie w gminie zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.

5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.
6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
7. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
8. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
9. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.
10. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
11. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
12. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia (podejmowanie współpracy w tym zakresie z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie).
13. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie jadłodajni.

14. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych.
15. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.
16. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
17. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”.
6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym ze Stowarzyszeniem Klub Seniora „Pod Lipą” w Lipianach.

7. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy dziennego domu pobytu.
8. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
9. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
12. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Lipian, Rada Miejska w Lipianach, Urząd Miejski w Lipianach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, niepubliczne podmioty lecznicze, ośrodki wsparcia, w tym noclegownie i schroniska, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
2. Zapewnienie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie oraz prowadzenie działań prozdrowotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie punktu konsultacyjnego, oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
4. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby tworzenie w gminie lokali dla ofiar przemocy w rodzinie lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach i działającym przy nim Punktem Interwencji Kryzysowej oraz ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Białogardzie.

7. Rozwijanie oferty i sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy w rodzinie i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, w tym zapewnieniu w gminie dostępu do opieki geriatrycznej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Lipian, Rada Miejska w Lipianach, Urząd Miejski w Lipianach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach, Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia dla osób uzależnionych i ich rodzin w Lipianach, Zespół Interdyscyplinarny w Lipianach, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, niepubliczne podmioty lecznicze, placówki ponadpodstawowe, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.

Cel strategiczny 3.:

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Zwiększenie, w razie konieczności, liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. Zapewnienie w gminie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.
7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.
8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku.
9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.

11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Lipian, Rada Miejska w Lipianach, Urząd Miejski w Lipianach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach, Punkt Konsultacyjny Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia dla osób uzależnionych i ich rodzin w Lipianach, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pyrzycach, szkoły ponadpodstawowe, niepubliczne podmioty lecznicze, specjaliści, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe udzielające pomocy udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych.
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, instalowanie progów zwalniających.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Lipian, Rada Miejska w Lipianach, Urząd Miejski w Lipianach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipianach, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, gminne publiczne podmioty lecznicze, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Niepubliczne podmioty lecznicze, szkoły ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.
2. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.
4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Podjęcie działań w kierunku przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych.
5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.

6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Lipian, Rada Miejska w Lipianach, Urząd Miejski w Lipianach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej, większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny.
- Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lipiany na lata 2023-2030 będzie Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipianach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych oraz przyjętych przez samorząd gminy priorytetów. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
4,8 mln	5,2 mln	5,5 mln	5,9 mln	6,4 mln	6,8 mln	7,3 mln	7,8 mln

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2019-2021.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań

(np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2021 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2021 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	642	670
liczba osób bezrobotnych w gminie	276	200
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	183, 194, 10	160, 170, 5
liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	155, 233, 36	130, 200, 30
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe i energetyczne	101	120
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	76	60
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	4	2
liczba osób korzystających z jadłójadni	0	15
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	40
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych (oraz wspomaganych)	217 i 1 (0)	250 i 5 (1)
odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	24,0	26,0
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	49	55
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	100	110
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	19	25

liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	10
liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora	0	50
liczba osób korzystających z dziennego domu pobytu	0	15
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	1
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	14	15
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	77	100
cel strategiczny 2		
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	42, 17, 0	35, 12, 0
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	28	24
liczba grup samopomocowych	5	10
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	103	80
liczba lokali dla ofiar przemocy w rodzinie	0	1
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	0	5
liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	0	4
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	6	8
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	1	5
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	19.979	23.000
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	4.736	5.830
liczba realizowanych programów zdrowotnych	1	5
cel strategiczny 3		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	120	110
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (15)	1 (15)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	64	64
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	0	30
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2	2
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka	35	40
cel strategiczny 4		
liczba stwierdzonych przestępstw	93	90
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	35	40
liczba inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa na drodze	2	4
cel strategiczny 5		
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie (ewentualnie z którymi podjęto współpracę)	0 (0)	1 (1)
liczba organizacji pozarządowych	28	35
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	9	15
liczba pracowników OPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	12 (4)	15 (6)

liczba pracowników OPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach

12 (4)

15 (6)

Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021	21
Tabela 2. Kadra OPS-u w 2021 r.	30
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021	30
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2019-2021	31
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021	33
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021	34
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021	34
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021	35
Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020 .	35
Tabela 10. Karty Dużej Rodziny i Karty Seniora przyznane w gminie w latach 2019-2021	36
Tabela 11. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	38
Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipianach i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.	39
Tabela 12. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021	43
Tabela 13. Podmioty lecznicze i apteki w gminie	45
Tabela 14. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Pyrzycach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021 .	48
Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021	48
Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	54
Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie	58
Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie	59
Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	60

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie	62
Źródło danych: Urząd Miejski w Lipianach.	63
Tabela 21. Przestępczość w gminie w 2021 r.	65
Tabela 22. Analiza SWOT.....	83
Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)	104
Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	105

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia	18
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie.....	18
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne.....	18
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne.....	18
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)	19
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020	20
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021	20
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021	25
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.....	25
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020* .	26
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021	26
Wykresy 12-15. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	27
Wykres 16. Stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim, w województwie zachodniopomorskim i w kraju w latach 2019-2021 (w %).	28
Wykresy 17-18. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021	40
Wykresy 19-20. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021	41
Wykres 21. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2021 r. .	47
Wykres 22. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2021 r.....	47

Wykres 23. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021.....	52
Wykres 24. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021	53
Wykres 25. Warunki życia w gminie	68
Wykres 26. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	69
Wykres 27. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	70
Wykres 28. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	71
Wykres 29. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	71
Wykres 30. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	72
Wykres 31. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	72
Wykres 32. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	73
Wykres 33. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	73
Wykres 34. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	74
Wykres 35. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	74
Wykres 36. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	75
Wykres 37. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	76
Wykres 38. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	76
Wykres 39. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?	77
Wykres 40. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	77
Wykres 41. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	78
Wykres 42. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy	79
Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	79
Wykres 44. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy	80

Wykres 45. Jakiego działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?	80
Wykres 46. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	81
Wykres 47. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	81
Wykres 48. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	82